

sja

**La revista de la
gent de Sant Joan
de les Abadesses**

**Núm. 2
Novembre 2011**

Preu: 2 euros

Casals Ventilació, punt i a part

De Sant Joan al món: Jaume Soler

Del món a Sant Joan: Ricardo Alaniz

L'estanc d'en Miquel Tarré

Associacions: Donants de Sang i Oncolliga

Viatge recomanat: Trèkking al Nepal

El pintor Antoni Comerma i Mallol

Sant Joan, temps de guerra: 1936-1939

L'IE Sant Joan, a Tetnes

10 anys del JAS

**Colònia Llaudet:
Testimoni de vida i de mort**

Carrer Asprer i Talrich

Abans... ..i ara

J. Dial

Francesc Asprer i Talrich (segles XVII i XVIII), fill del conseller en cap Francesc d'Asprer i Palós, nascut a Sant Joan de les Abadesses, probablement al carrer Tints; fou general de l'Arxiduc d'Àustria, i lluità contra Felip V en la Guerra de Successió de la Monarquia Hispànica. Segons sembla, va ser nomenat comte de Fogonella l'any 1707 per Carles III, tot i que aquest títol no s'ha confirmat mai.

Amb la col.laboració de:

AJUNTAMENT DE LA
BARONAL VILA DE SANT JOAN
DE LES ABADESSES

Generalitat
de Catalunya
Departament
d'Empresa i Ocupació

Diputació de Girona
221 municipis

Punts de venda de la sja:
Oficina de Turisme
Centre Cívic El Palmàs
Llibreria Salvat
Llibreria Garriga

Editorial

INDÚSTRIA AMB PASSAT, INDÚSTRIA AMB FUTUR

Des de finals del segle XIX, l'activitat industrial ocupa la major part de la població de Sant Joan. El reportatge principal d'aquest segon número de SJA recorda el passat i present de la Colònia Llaudet, testimoni d'aquesta història fabril, lligada en bona part al sector tèxtil. El declivi d'aquest va representar un cop important per a l'economia de la vila, amb la pèrdua gradual de centenars de llocs de treball. Com a testimonis queden els edificis, un ric patrimoni arquitectònic per al que ara es busca un futur. En el cas de la Colònia Llaudet, aquest futur ha de continuar lligat a l'activitat econòmica i industrial, utilitzant les velles i noves naus, tot i que la crisi ha alentit aquestes expectatives.

Aquesta situació ens pot portar al pessimisme. Al tancament de les empreses de filatures s'han afegit les dificultats en altres sectors, traduïdes sovint en pèrdua de més ocupació. Però la mateixa realitat econòmica ens dóna també exemples de superació i d'esperança. En aquesta revista hi trobareu un reportatge sobre Casals Ventilació S.L., ara mateix la segona empresa de Sant Joan en nombre de treballadors. La crisi, en aquest cas, ha propiciat un canvi de la propietat, marcant l'inici d'una nova etapa amb empresaris catalans al davant. Casals Ventilació és ara una indústria que crea valor afegit desenvolupant productes nous des de Sant Joan, que exporta aquests productes arreu del món, que ofereix llocs de treball qualificats i que té una voluntat explícita d'arrelament al territori.

En el futur de Sant Joan hi comptarà, de ben segur, el sector de serveis: el turisme ens ha de donar encara noves oportunitats. I també el que queda de sector primari, de pagesia, que s'ha d'ajudar i preservar. Però la indústria és la base de l'economia local, l'única que pot garantir una ocupació suficient, i forma part de la nostra identitat. Des de fa més de cent anys, Sant Joan és un poble de fàbriques, i en el segle XXI, quan les comunicacions ja no són una barrera, ho pot continuar essent.

El Consell de Redacció

Els membres del Consell de Redacció de la revista són: Olga Camps, Jaume Dial, Jordi Garriga, Marcel Miquel, Leonor Pérez, Eusebi Puigdemunt, Trini Rafart, Montserrat Rius, Esther Rovira, Montserrat Tallant i Jordi Vilarrodà.

Índex

La Informació de proximitat	4
Colònia Llaudet: Testimoni de vida i de mort ...	5
Nous comerços	13
Nútius	14
De Sant Joan al món: Jaume Soler	18
Del món a Sant Joan: Ricardo Alariz	20
L'estanc d'en Miquel Torró	22
Associacions: Donants de Sang i Oncolliga ...	24
Casals Ventilació, punt i a part	28
La Veu prepara la nova programació	28
L'E Sant Joan, a Tolosa	30
Viatge recomanat: Trikking al Nepal	32
Sant Joan als llibres	34
10 anys del JAS	35
El pintor Antoni Comares i Malhel	38
Sant Joan, temps de guerra: 1838-1839	38
Mostrasseu del Casal	43

sja

La informació de proximitat

Xavier Soler i Rodríguez

Periodista de Catalunya Ràdio

La informació i la comunicació han canviat moltíssim en els últims anys. Qualsevol persona que hi hagi reflexionat haurà arribat a la mateixa conclusió. Des de Sant Joan, pots saber gairebé a l'instant la mort de

Muamar el Gadafi, consultant el 'twitter', escoltant la ràdio, mirant la televisió, consultant a Internet... Això vol dir que vivim en un món cada cop més global.

Però aquesta realitat inqüestionable no pot amagar-ne una altra; en un món tan globalitzat, la informació de proximitat continua sent una eina que tothom busca. A tot arreu és molt habitual veure al matí el senyor o senyora amb dos diaris sota el braç, un d'àmbit nacional o estatal i un altre d'un àmbit molt més reduït (comarcal, local, o fins i tot de barri). Com algú veu, per exemple, el Telenotícies de TV3, però tampoc es perd el de la televisió 'localista' que l'informa de coses que TV3 no n'informarà, per motius evidents, però que també interessin, i molt, a l'espectador. Estic segur que no m'equivoco si dic que als habitants de Sant Joan també els interessa aquesta informació. Per això és de justícia donar la importància real que tenen (o han de tenir) els mitjans locals.

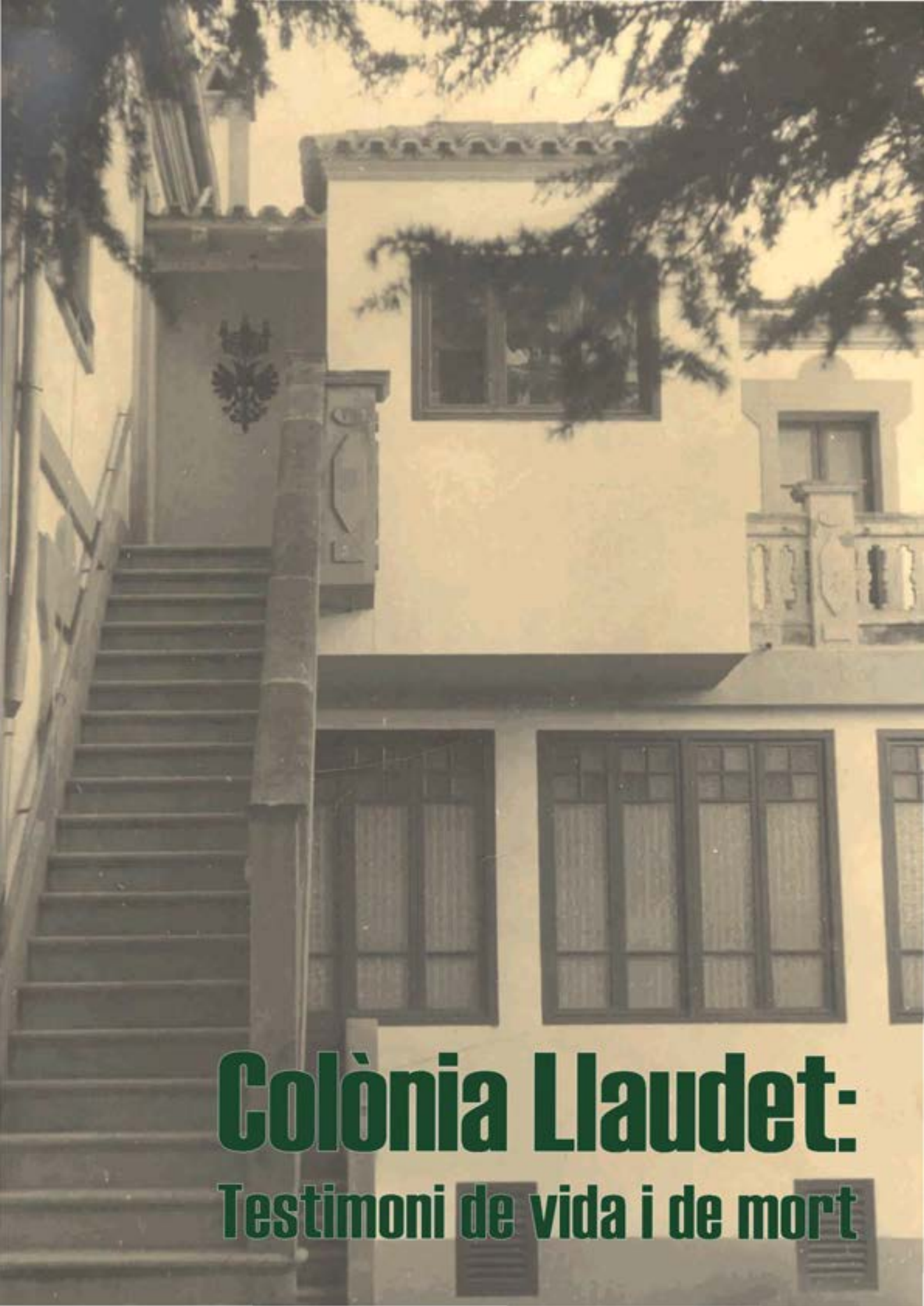
Segur que el cap de setmana a la gent l'interessa molt saber com ha acabat el partit del Barça, del Madrid o de l'Espanyol, però també com ha acabat l'Abadessenc o qui ha guanyat la Cursa del Taga. Per saber el marcador del Barça, la gent tindrà infinitat de maneres d'informar-se'n. Per saber què ha fet l'Abadessenc, no. I n'ha de tenir. Per un poble és importantíssim tenir una ràdio amb part de la programació pròpia. Ha de tenir un lloc web potent on poder informar els seus vilatans. Ha de tenir tots els estris al seu abast per poder garantir

aquesta informació de proximitat. Evidentment, fent servir els recursos que es puguin fer servir, però també els que calguin per garantir això.

Aquesta informació de proximitat és una informació que reclama la nostra gent – la informació veraç, no la propaganda, aquest matís és important –, però també, si es fa ben feta, és una eina importantíssima per donar a conèixer el nostre poble a l'exterior. I si això es fa, ja sabeu què passa: més turisme, més diners, més recursos, més possibilitats de millorar.

Molts direu que això que dic és molt simple per sabut. Que tothom veu la importància de potenciar els nostres mitjans de comunicació, siguin quins siguin. Els castellans en dirien una veritat de 'perogrullo' i els catalans una veritat de pa sucat amb oli. Doncs per aquest fet, perquè és tan evident, cada cop m'indigna més veure el poc cas que se'ls ha fet. Com si fos una nosa i una despesa innecessària. Ja sabem que en aquest món tot es redueix a xifres, a les xifres que fan quadrar els comptes, clar. Però sé que ho millorem i ho millorarem... Bé, almenys ho espero. Ho esperem, no?

Colònia Llaudet:

Testimoni de vida i de mort

Leonor Pérez Durand

“Tots érem amics, tots érem família”, és la veu comú de tots aquells que van formar part d’una colònia industrial i els que van treballar a la Colònia Llaudet no en són l’excepció.

Viure i treballar al mateix lloc, formar part d’un grup amb els mateixos interessos i patiments, disfrutar en comunitat de les grans celebracions familiars i socials, tot això i més, forma part dels records de moltes generacions de treballadors al nostre país.

“Vaig arribar a la colònia Llaudet el dia de Sant Antoni del 1958, tenia 15 anys. Vaig venir amb els meus pares, dues de les meves germanes i el meu germà, veníem de la Vall de Bianya perquè ens havien dit que a la colònia hi havia feina; i la necessitàvem per mantenir-nos”. Eren anys complicats i la gent anava on podia ‘guanyar-se les garrofes’.

Com la Mercè Marcé, moltes persones van arribar d’arreu de Catalunya, inclús van ser portades pels propietaris de la fàbrica, des de llocs com Saragossa i d’altres zones del país. Tots van venir fins aquestes muntanyes buscant bonança econòmica, i el que indefectiblement van trobar, va ser la seguretat d’un sostre per a la família.

“Vam tenir sort i ens van agafar, i encara que el sou no era molt alt, teníem casa de franc, i dels

serveis només havíem de pagar el llum” diu la Mercè Marcé. El paternalisme de les colònies industrials no tenia com a finalitat principal la protecció de l’obrer, més aviat era un sistema de contractació que disposava del treballador com i quan li convenia.

La fundació de colònies arreu d’Europa té a veure amb la obtenció de mà d’obra barata. Des del segle XVIII, les colònies industrials van ser una de les formes de producció que es van estendre en espai i temps per diferents països del continent. El fenomen va començar a Anglaterra, encara que gairebé al mateix temps, tingué lloc a Suècia i a Finlàndia.

A Catalunya, el desencís generat per la poca producció de carbó, i el consegüent alt preu al que s’havia de pagar el d’importació, va fer que els industrials es desplaressin de les grans ciutats a l’interior, en busca d’una altra força d’alimentació per la seva maquinària. Aquesta energia la van trobar a l’aigua, vora els cursos fluvials del Ter i del Llobregat.

Al Ripollès, el moment de major efervescència en la fundació de colònies es va donar, a les acaballes del segle XIX, quan el sector tèxtil es va veure immers en una gran crisi degut a la pèrdua espanyola de les colònies americanes. En el terreny comercial, aquesta pèrdua va significar un important sotrac per a les mercaderies que s’exportaven a aquests països.

La mà d’obra del Ripollès, barata, desorganitzada sindicalment i amb poca capacitat de protesta, són factors que fan que aquesta zona, es converteixi en un indret atractiu per als productors i donen lloc que a la comarca es fundin colònies tèxtils tan importants com L’Espona, La Jordana i la colònia Llaudet.

El 17 de juliol de 1901, a Sant Joan de les Abadesses i amb un capital inicial de 325.000 pessetes, es constitueix Filatures Llaudet, una societat en comandita entre Josep Maria Llaudet i Josep Batlló. Arribava així, la industrialització del cotó, a un poble posseïdor d’un passat tèxtil artesà, datat a l’època medieval.

La societat es dedicà a la producció de cotó Amèrica i s’instal·là en un edifici amb capacitat per a 3000 fusos amb el corresponent salt d’aigua i un conjunt d’habitatges per a 42 famílies. Les primeres vivendes comptaven amb lavabos precaris, cuina, dues habitacions i un safareig comunitari.

“A casa no hi havia lavabo com els d’ara, el vàter era una comuna, de dutxa ni pensar-ne, els dies de cada dia ens rentaven, i quan calia fer-ho a fons, la mare ens banyava

dins un cubell. Érem tres germans, jo era la més petita, i sempre era la última en banyar-me. No recordo pas que la mare canviés l'aigüa, així vivíem abans i érem la mar de feliços”.

Aquesta es la veu de l'Hortènsia Teixidor, la seva vida fins als 26 anys va estar lligada a la colònia, ella va néixer a la 'Casella', una casa que l'Estat li havia donat al seu pare per ser un treballador d'obres públiques. La Casella està ubicada al costat d'uns terrenys de la casa 'del Pagès', extensió que anys més tard va ser comprada per la colònia.

Al 1936, va començar la guerra civil a Espanya, i aquest pacífic racó del Pirineu no va quedar exempt d'aldarulls, revoltes i enfrontaments. A les acaballes de la guerra, un cop els franquistes es van fer amb el triomf, el que quedava de l'exèrcit república es va batre en retirada cap a França.

Per evitar la persecució dels guanyadors, els vençuts van arrasar amb les vies de comunicació que deixaven al seu pas. Els dos ponts dels quals es podia accedir a Sant Joan de les Abadesses van ser destruïts, un altre dels objectius dels republicans era venjar-se d'aquells que havien donat suport a l'enemic o que significuessin font d'opressió i injustícia per a la classe treballadora.

Filatures Llaudet va ser cremada

pels republicans el 8 de febrer del 1939, "les vivendes no van ser tocades, només van anar a per la fàbrica" diu l'Hortènsia, que tot just tenia 4 anys quan aquesta guerra intestina es va desfermar. "Jo era molt petita, però recordo que els meus pares ens explicàvem com havien anat les coses”.

La fàbrica va ser reconstruïda pedra a pedra pels propietaris i pels treballadors: uns no volien perdre el seu patrimoni, els altres no podien perdre la seva font d'ingressos. Filatures Llaudet va tornar a l'acció amb la reparació de tots els danys i l'adquisició de màquines noves, però pocs anys després, una altre desgràcia la va afectar.

L'aiguat del mes d'octubre de 1940 destruí la presa que alimentava d'energia a la fàbrica i la deixà sense electricitat, però - un altre cop- la feina i el compromís dels treballadors no van permetre que la fàbrica s'aturés del tot, i així al 1945 Filatures Llaudet va tornar a treballar a tot gas.

L'Hortènsia recorda bé aquells anys de destrucció. "Vaig créixer en un moment complicat, no eren anys de bonança, veníem d'una guerra, recordo que a casa a vegades menjaven patates amb un tros de cansalada i això era festa, quan no en teníem per a tots, la meva mare fregia la cansalada, passava les patates per aquest oli i amb això ens n'anàvem a dormir”.

Mercè Marcé i Josep Guillamet

L'Hortènsia va donar les seves primeres passes a la colònia, i també va guanyar el seu primer sou aquí; i el seu primer petó també està relacionat amb la fàbrica de cotó, que va marcar un abans i un després en la contrada.

"Jo des de ben joveneta era molt apersonada i els 'jefes' es van pensar que jo tenia 15 anys o més, així que li van preguntar a la mare si volia anar a treballar. De seguida vaig dir que sí, per què tenia algunes amigues que s'hi estaven i deien que s'ho passaven bé". L'Hortènsia va cobrar la seva primera setmanada als 14 anys.

La Mercè Marcé i l'Hortènsia van acabar de fer-se dones juntes, tenien la mateixa edat quan es van conèixer; "Jo vaig veure arribar a la Mercè i a la seva família a la colònia" diu l'Hortènsia. Ambdues, eren dues nenes fent feines d'adults.

A la seva curta edat, la Mercè i l'Hortènsia, feien jornades de entre 9 i 12 hores, 6 dies a la setmana i si la feina ho requeria podien ser "sol.licitades" per treballar fins i tot el diumenge, el seu únic dia festiu.

"Quan fèiem el torn de matins començàvem a les 5.30 i plegàvem

Hortènsia Teixidor

a les 2 de la tarda i si fèiem el de tarda començàvem a la 1 i sortíem a les 10 de la nit. Treballàvem moltes hores, però no em queixo, vaig tenir una infància i una adolescència molt maques, no teníem de res, però en general la gent era més feliç", manifesta l'Hortènsia.

A les colònies industrials com Filatures Llaudet, les dones hi regnaven. Les naus d'aquesta, com les d'altres fàbriques, cada dia s'omplien amb les converses de veus agudes. La incorporació de la dona a la indústria va ser una de les mesures que els empresaris van adoptar per abaratir costos. Així al 1920 a la colònia Llaudet treballaven 28 homes i 157 dones.

Als anys 50 la guerra civil encara cuejava i les seves empremtes nefastes continuaven deixant-se sentir en l'economia espanyola. "Els primers anys d'arribar a la colònia, vam passar dificultats econòmiques, treballàvem molt,

encara que al ser tan joves, moltes estones dintre de la feina jugàvem; i malgrat que no teníem juguines ni roba bona ens ho passàvem bé, explica la Mercè Marcé.

"Imagina com érem de pobres - em diu amb un somriure l'Hortènsia - que una vegada una família de la colònia, els Arias, van guanyar un premi a la loteria i es van comprar una ràdio, ningú no tenia a casa aquestes modernitats. Els Arias treien la ràdio al seu balcó i la posaven amb el volum molt alt, la canalla sèiem al jardí davant del seu pis i així disfrutàvem de les novetats musicals".

L'Hortènsia i la Mercè, treballaven i jugaven. "Érem petites, com nosaltres, hi havia algunes nenes més, no gaire: amagar-nos dins dels sacs del cotó, tirar-nos les bitlles dels fils, eren alguns dels jocs que ens havíem inventat. Mai no ens havien cridat l'atenció, teníem un encarregat que era molt bona persona, en Pere Triola. Ell entenia que érem criatures i ens deixava fer"

Però hi ha algú, que a més de jugar a la feina, també dormia pels racons, tot fent hores per satisfer algun capriquet. "Jo era molt presumida -diu l'Hortènsia- i si hi havia alguna peça de roba que volia, com que la meva setmanada li havia de donar a la mare, feia hores extres, llavors entrava a la 1 de la matinada i sortia a les 2 de la tarda. Quan tenia els diners tornava a la meua jornada normal".

La Mercè i l'Hortènsia treballant i visquent a la colònia van conèixer

a les seves parelles, la primera va trobar l'amor en els viatges a Camprodon. La Mercè es va enamorar del conductor de l'autocar que feia la ruta Sant Joan - Camprodon, en Josep Guillaumet. Quan es van casar, en Josep es va convertir en conductor dels treballadors de la colònia i també va treballar a la fàbrica. La Mercè i en Josep encara hi viuen.

L'Hortènsia va conèixer el seu home, l'Ernest Serra. Des de la primera infància, les mares de tots dos eren amigues i es van presentar les criatures acabades de néixer, després la vida es va encarregar d'organitzar les trobades casuals en festes i pobles veïns, fins que el "romance" va quallar i es van casar.

Contràriament a la Mercè, l'Hortènsia va abandonar la colònia als 26 anys, se'n va anar a viure a Sant Joan, on hi va obrir una botiga de roba en la que, amb tota la simpatia que la caracteritza, aconsellava molt sincerament a la seva clientela sobre el "prêt a porter" més escaient.

Com la vida mateixa

Però no tot eren alegries, a les colònies. La feina era pesada, es treballava 6 dies a la setmana i la Llaudet no n'era l'excepció. "Sempre havíem d'estar disposats a anar a la feina, no podies dir mai que no. Si et demanaven que et quedessis et quedaves, si et venien a buscar a casa perquè hi anessis, hi havies d'anar, i no importava que tot això t'ho demanessin un diumenge que era l'únic dia de festa que teníem".

Imatges antigues de l'escola

Jordi Curós encara recorda la duresa que era ser carn de colònia. Des de jove va començar treballant a la colònia Santa Maria de Ripoll, als 28 anys el van fer fora i enamorat com estava de la Maria Teresa Birosta no va dubtar en aprofitar la seva liquidació per casar-se amb ella i canviar de poble, però no de destí.

"Em vaig casar als 28 anys i gràcies al meu sogre, que treballava a la colònia Llaudet, vaig aconseguir una feina i un pis aquí. Vaig passar d'una colònia a l'altra, no tenia elecció, estava acabat de casar i llogar un pis al poble era impensable".

La Maria Teresa, la dona d'en Jordi va arribar a la colònia l'any 1952, només tenia 12 anys, venia amb els pares i els germans i com totes les famílies arribades fins aquí, volien guanyar-se la vida, "però els sous eren molt baixos, l'únic que compensava era que no havíem de pagar vivenda."

La nova família Curós va treballar a les filatures, van tenir en Jordi i en Gaspar que van anar a cole, van fer la primera comunió i van aprendre a jugar a la colònia, on van ser-hi fins que van créixer: "No els vam donar luxes perquè el sou no ens ho permetia, però els vam cuidar i dintre de les nostres possibilitats els vam donar tot el que necessitaven".

Tot al teu abast

Les colònies industrials eren gairebé autosuficients, "intramurs" comptaven amb tots els serveis bàsics per als seus treballadors. La colònia Llaudet, no en va ser l'excepció, ans al contrari, va arribar a ser una de les millor equipades de tota la comarca.

La colònia Llaudet, disposava de capella amb mossèn propi, de cafè, safareig, cooperativa de consum, camp de futbol, pistes de tennis i des del 1953 també va comptar amb escola diferenciada per a nens i nenes. Una comunitat de monges franciscanes es feia càrrec de les

nenes i el capellà de la colònia es feia càrrec dels nens.

La Laura Teixidor va néixer a la colònia i mentre els seus pares treballaven, ella anava a 'les monges'. "Elles feien la funció de llar d'infants amb l'afegit que ens ensenyaven les primeres lletres. A l'arribar a l'edat d'escolarització obligatòria havíem de baixar a Sant Joan".

Quan va arribar a l'adolescència, la Laura no va anar a treballar a la fàbrica, va aprendre a estimar la docència i es va dedicar a ajudar a les franciscanes en les tasques educatives, i també va continuar quan elles van marxar. La seva intuïció i dedicació la van portar a ser la mestra de l'escola.

"Vaig preparar-me, llegia tot el que trobava sobre pedagogia, vaig fer tot el què podia per formar-me. A més, quan necessitava material o el que fos, comptava amb el suport de la família Llaudet que sempre estava pendent de que la canalla estigués bé".

Franciscanes a càrrec de l'escola

Laura Teixidor, l'última mestra de l'escola

Festa de comiat de l'escola

Una de les activitats en la que, segons la Laura, també es manifestava l'interès dels amos per als nens de la colònia, era la celebració dels Reis. "La colònia tenia els seus propis Reis, que venien des de l'Orient directament a la nostra sala de teatre per donar caramels i portar regals a la nostra mainada, tots esperàvem aquesta festa amb il·lusió".

Molt abans de que la colònia tingués escola, la mainada anava a Cal Vinyeta. Aquest era el cognom d'un integrant de la colònia que treballava com administratiu i que després de la seva jornada laboral, a canvi d'un módic pagament, es dedicà a instruir els nens en la seva etapa pre-escolar.

Dirigint la Llaudet

Cinc generacions de la família Llaudet van estar a càrrec del

Treballadors de la fàbrica

comandament de l'empresa. El seu compromís amb la fàbrica, va fer que aquesta fos una de les últimes colònies en tancar a Catalunya.

Durant els més de 100 anys de funcionament de la fàbrica, els Llaudet van tenir molt clar que s'havien de capacitar i renovar constantment i així ho van fer. Del cotó dels seus inicis, van acabar fabricant diferents textures, així, van ser els primers que van fer polièster; i també es van especialitzar en el tenyit de les fibres que treballaven, adaptant-se sempre als temps i als requeriments de la seva clientela.

En Jordi Cerarols i en Miquel Godayol són dos noms importants dins de la història de Filatures Llaudet. Tots dos van ser directors de la colònia. En Cerarols va arribar-hi al 1958, treballava en una empresa com a montador i el van enviar a la colònia per muntar una màquina. Els Llaudet li van oferir feina i vivenda com era preceptiu, i en Jordi que es volia casar, davant de la proposta va veure la llum i va dir: "Sí, vull".

En Cerarols es va quedar 40 anys a la colònia, va començar com a encarregat d'una secció, s'havia de cuidar del manteniment de la maquinària, i de l'organització del personal. "Quan jo vaig arribar es feien dos torns de treball, un al matí i un altre a la tarda, al 1964

jo vaig engegar el tercer, el de la nit. Havíem de treure major rendiment de les màquines, havíem de treballar més".

De bon començament eren necessaris 4 treballadors per moure las bales de cotó que pesaven entre 150 i 250 kg, diu en Cerarols, amb el temps "van arribar els toros i ho vam agrair". Filatures Llaudet es va anar modernitzant, malgrat que això va significar la disminució del personal.

"La fàbrica tenia entre el seus treballadors fusters, paletes, pintors i d'altres que s'encarregaven del manteniment de les instal·lacions —diu en Cerarols— però vam veure que això no era rendible i per aquestes feines vam començar a contractar empreses que donaven aquests serveis".

Al 1989 Filatures Llaudet va inaugurar la fàbrica nova a Sant Joan, en el terreny que temps enrera havia estat el camp de futbol de la colònia. Miquel Godayol va ser nomenat director d'aquesta seu, les màquines es van renovar, i al 1993 la fàbrica estava absolutament informatitzada.

La modernització de la Llaudet va arribar a un punt que "ho sabíem tot de la producció, les incidències de cada màquina, quants fils

s'havien trencat en el procés, els ordinadors es "xivaven" de tot, i això ens permetia millorar", manifesta amb satisfacció en Godayol.

Filatures Llaudet va arribar a exportar el 70% de la seva producció. La seva qualitat i la diversificació de la seva producció li van permetre ser puntera en el sector del tèxtil, però malauradament la competència deslleial d'altres països productors, que es mouen dintre de legislacions laborals i comercials mes laxes, van fer que pocs anys després d'arribar el segle XXI, la fàbrica tanqués les seves portes.

"De crisis em van passar moltes, però la competència, de països com la Xina, l'Índia, el Pakistan i Singapur, va enfonsar el tèxtil a Catalunya, territori en el que aquesta producció va tenir gran arrelament. Vam patir molt, els Llaudet van aguantar fins que la situació es va fer insostenible", afirma en Godayol.

Epileg

Pel tancament de Filatures Llaudet tota la seva maquinària d'última generació va creuar "la bassa". Miquel Godayol les va acompanyar en el periple i es va encarregar de posar-les a punt un cop arribades al seu destí.

"Tota la maquinària es va vendre als 'reis' de la roba de cotó, al Perú", diu en Godayol. Topy Top és el nom de la fàbrica peruana

que va comprar tota la maquinària de la colònia. "Jo vaig anar a Perú i vaig estar allà dues vegades ensenyant-los com anava tot, em van demanar que m'hi quedés, però aquí tinc la família, així que les màquines es van quedar allà, però jo vaig tornar".

Filatures Llaudet va tancar la fàbrica l'any 2002 amb 101 anys de trajectòria, i deixant un gran llegat tèxtil pel país. En els seus edificis encara hi viuen 18 famílies, tots són ex-treballadors de la colònia. Malgrat que la producció va parar, ells van conservar el seu dret de viure-hi fins que la mort els separi.

Vida social a la Llaudet

La colònia Llaudet va tenir molta activitat en diferents terrenys. Entre els seus equipaments comptava amb pistes de tennis i un camp de futbol, que eren gestionats per l'entitat Club Esportiu Llaudet i participaven en tornejos i campionats.

En l'àmbit social, el centre de reunió era el bar de la colònia. Dins del bar hi havia la sala de teatre que els caps de setmana es convertia en sala de ball. Així a ritme de gramola primer, i més endavant amb un piano de manubri, els assistents disfrutaven dels èxits musicals del moment. Mentre els adults feien virgueries a la improvisada pista de ball, o jugaven a cartes o al dòmino, la mainada corria distreta per allà.

Els diumenges, els joves aprofitaven el dia de festa i anaven al cine de Sant Joan o a fer una Coca-cola al Taga, un bar del poble. Segons l'Hortènsia Teixidor, quan aquesta beguda va arribar al país, quedava molt bé demanar-la, "beure una Coca-cola era demostrar que tenies món".

Però la festivitat per excel·lència de la colònia, era la celebració de la seva Festa Major que es realitzava el dia de Sant Jaume, el 25 de juliol. Tota la colònia era engalanada per l'ocasió. "Es feien uns envelats que competien amb els millors de qualsevol poble. Venia tanta gent que per donar abast en servir-los, es buidava el safareig i el bar de la colònia muntava un xiringuito a dins", recorda en Josep Grabolosa, un altre dels nens de la colònia.

Per a en Josep, la vida a la Llaudet esta plegada de records inoblidables, entre ells la festa major de la colònia que segons diu era molt mes llúida que la de Sant Joan, "per això venia gent dels pobles veïns a celebrar-la amb nosaltres. Per al ball, l'amo portava una orquestra bona. També feien "passes" d'artistes en diferents horaris així tothom podia veure'ls, i no faltaven les sardanes i la diversió".

Els nens de la colònia també participaven de les festes, durant el dies de celebració portaven pallassos per a la mainada, es feien jocs de cucanya i "ens feien trencar l'olla", recorda en Grabolosa; i com a corollari, poc estimat per alguns, durant les festes també es donaven els diplomes escolars.

El Xato

"El meu pare va venir a treballar a la colònia als anys trenta, era qui portava la tartana dels Llaudet, transportava des dels amos, fins a les òsties de combregar per a l'església de la colònia". Així recorda Josep Grabolosa al seu pare, el 'Xato'.

A tot arreu sempre hi ha un personatge característic i el Xato,

Celebrant el Dijous Llarder

Doblador

per a molts dels que el van conèixer, es un dels memorables de la colònia Llaudet.

"El sempre cantava, quan treballava i a casa, mai no parava de cantar, era un home molt alegre i per això tothom se l'estimava molt, i l'amo també". Josep Grabolosa i la seva germana Maribel van néixer l'any 1949 a la Colònia Llaudet.

"Érem els bessons del Xato", en Josep se'n recorda de com son pare els explicava que quan van néixer, l'Enric Llaudet, qui aleshores dirigia la fàbrica, li va demanar per afillar la Maribel perquè ell no en tenia de nenes, "però el meu pare li va dir que no".

"El meu pare a més de dedicar-se al transport de coses per a la fàbrica i de transportar als amos quan eren al poble, també portava la mainada de la colònia a col·legi, quan per edat els tocava començar a Sant Joan". El Xato, home que serà recordat per la seva alegria, va treballar a la colònia fins que es va jubilar, pocs anys després va morir atropellat per un cotxe a pocs metres de la colònia.

Ca l'Olivet

Aquest nom és conegut per la gent de tota la vida del poble, pels embotits que aquí es feien. Pels nous santjoanins és un rètol en un local tancat a les afores del poble. Però Ca l'Olivet té una

història que es va desenvolupar a tocar de la colònia Llaudet.

"Quan nosaltres vam agafar el negoci, era una botiga d'ultramarins i carnisseria". Durant 21 anys, la Maria Rosa i l'Antoni, el matrimoni Bartrina, es van fer càrrec de aquest establiment i tots dos van ser molt més que els amos del local.

"Érem llogaters de Ca l'Olivet, que era una botiga de queviures. Amb el temps vam anar convertint-la en restaurant perquè d'aquesta manera era més rendable; la feina era agradable i disfrutàvem molt" diuen els Bartrina.

A Ca l'Olivet, els clients també hi anaven a fer trucades, perquè "això d'anar amb un telèfon a la butxaca

és de fa tot just unes dècades. Al bar teníem un telèfon que anava amb 'comptapassos', ara ho tenim tot a mà, en aquella època no".

L'Antoni Bartrina a part dels records de la feina en conserva d'altres que a l'explicar-los ens deixen veure la seva humanitat.

"Una nit, va venir una dona a casa plorant perquè el seu marit era mort i ella no sabia què fer. Vaig anar a casa seva i ella em va demanar que l'arreglés jo, perquè ella no es veia en cor; ho vaig fer i la vaig ajudar en tot el què vaig poder".

La discreció de l'Antoni el fa ser una mica recelós d'explicar aquesta faceta de la seva permanència a Ca l'Olivet. " Temps després, una altra dona va venir a mitja nit a demanar ajuda, un altre marit moria al seu llit i em necessitava". Així, per casualitat, l'Antoni Bartrina va esdevenir el responsable d'ajudar a les famílies en els moments difícils. Per a aquesta tasca va tenir una companya, la dependenta de l'economat. Tots dos en el moment de més tristot de les famílies de la colònia, s'encarregaven de donar una mica de pau amb la seva oportuna ajuda.

"Són records entranyables" diu l'Antoni, records d'un temps "en el que tots érem amics, en el que tots érem família".

Prensa per a fer paquets de madeixes

Nous comerços

Clinica Dental Sant Joan

Fa poc que s'ha obert a Sant Joan de les Abadesses, una nova Clínica Dental al carrer Pere Rovira, 10. La doctora Cecília Farran atindrà i solucionarà qualsevol problema referent a la seva boca: sanejant-la amb higiènes dentals, tractaments periodontals, empastaments, desvitalitzacions, col·locant dents absents mitjançant pròtesis o implants, tractaments estètics, blanquejaments. La Clínica Dental Sant Joan, està especialitzada en ortodòncia d'última generació, que permet ordenar i equilibrar la mossegada de manera més ràpida, amb menys visites i evitant l'extracció de dents.

Tot això amb la màxima professionalitat que els dona els més de 15 anys d'experiència i l'aparatólogia dental més moderna.

Ferreteria Carles

En Carles Planes és un jove oloti que s'ha quedat la ferreteria que tenia des de fa molts en Joan Morera, que s'ha jubilat recentment.

En Carles ha introduït pocs canvis a la botiga ja que és partidari de

no tocar allò que ja funciona. Una de les novetats que prepara consistirà en llençar una campanya de Nadal basada en la venda d'electrodomèstics.

Carn i Embotits Marc Coma

En Marc Coma de Montagut (La Garrotxa) és el nou inquilí de Can Passolas.

Ja fa uns quants anys que es dedica al món de la carnisseria i, aprofitant l'oportunitat que en Josep i la Consol li van oferir, va decidir embarcar-se en aquesta aventura. En Josep li ha transmès com elaboraven els productes: la tria de la carn, aprovisionaments... Té un repte complicat: mantenir el llistó ben alt, tal i com el van deixar els anteriors propietaris de Can Passolas. Tanmateix, amb la il·lusió que hi posa, tot fa pensar que el tindrem molts anys entre nosaltres.

Forn Ca la Inès

El forn de Ca la Inès aposta per una elaboració artesanal del pa, coques, pizzes i varietat de pastes tant dolces com salades. La seva cocció amb llenya i la qualitat dels productes en la seva elaboració són la base que demostra la nostra exigència, professionalitat i tradició.

Ruta del ferro

La nova direcció del Restaurant la Ruta del Ferro són uns vells coneguts dels santjoanins. Després d'anys allunyats del sector de l'hostaleria, la Fina, en Cosme i el seu fill, en Jordi, emprenen aquesta nova etapa amb la il·lusió d'oferir un bon servei de restauració i bar no només als vilatans, sinó també als molts visitants diaris que passen per l'antiga estació de tren.

En Jordi, com a responsable de la cuina, us farà gaudir de diversos plats de cuina casolana amb un toc d'originalitat, mentre que la Fina farà que la vostra estada sigui ben agradable.

Nòtules

Art Mexicà a la Coromina del Bac

Des del mes de setembre, el monument "Pareja Monumental" de l'artista Enrique Carvajal, anomenat Sebastian, dona la benvinguda a les persones que s'apropen a Sant Joan de les Abadesses per l'entrada nord. Un monument cedit pel govern de Mèxic al nostre poble en commemoració del bicentenari de la

independència del país asteca.

"Pareja Monumental" està ubicada a la coromina del Bac, un espai remodelat on s'hi han creat 22 noves places d'aparcament.

Remodelació del pavelló poliesportiu

S'ha dut a terme una remodelació del Pavelló Poliesportiu que ha consistit en substituir la coberta d'uralita, pintar les parets i canviar els sòcols de fusta que envolten la pista. De totes aquestes actuacions, la més significativa ha estat el canvi de coberta amb l'objectiu de preservar l'equipament. D'aquesta manera s'ha millorat també, la il·luminació natural del pavelló i la seva acústica, aconseguint així, un important estalvi a nivell de consum energètic.

L'Era d'en Serralta estrena paviment i il·luminació

L'estiu passat es va obrir al públic l'Era d'en Serralta totalment remodelada. Les obres que s'hi van dur a

terme consistiren en la pavimentació del terra, pavimentació que combina les peces de Sant Vicenç amb el formigó rentat a l'àcid, resseguint amb peces de diferent color les restes de l'antiga muralla i la torre de defensa. També, s'ha fet la instal·lació d'enllumenat de baix consum. S'ha enderrocat el mur que impedia la visió de l'era des del carrer Parassols i Pi i s'ha substituït per una barana d'acer corten. Aquestes obres, amb un cost aproximat de 45.000€, és un de les actuacions del Pla d'Intervenció Integral de la Vila Vella, pla que ha estat inclòs dins el Programa de Barris de la Generalitat de Catalunya. Completaran aquesta actuació l'arranjament dels carrers Pere Roca, Abat de Vilalba, Parassols Pi, Nobles Gironella, Ferrer Olzina, Jaume Nunó i Plaça dels Vinyals.

Reasfaltament de l'N-260 al seu pas per Sant Joan

A principis d'aquest novembre es varen executar les obres de millora de l'asfalt del tram de carretera que passa pel nostre poble. Feia sis anys que no s'hi havia fet tasques de manteniment i l'estat, en algunes parts del traçat, era molt deficient. Les obres es varen fer en dos trams: de la Coromina del Bac fins al Pont Nou, i del Pont Nou a la sortida del poble. És una de les poques intervencions del Ministeri de Foment i la Demarcació de Carreteres de l'Estat a Catalunya que no s'ha cancel·lat ni ha quedat sense data d'execució tot i el context econòmic.

Constitució del nou consistori

Els resultats de les darreres eleccions locals a Sant Joan de les Abadesses, celebrades el passat 22 de maig, van donar 7 regidors al PSC, 2 regidors a CiU i 2 regidors a ERC. Es van quedar sense representació al Consistori els grups municipals de la CUP i PP.

El govern local estarà integrat per les següents persones:

Ramon Roqué: Alcalde-President, Portaveu de l'Ajuntament i Regidor d'Hisenda, Promoció Econòmica, Urbanisme, Habitatge i Obres Públiques.

Montserrat Tallant: Primera Tinent d'Alcalde i Regidora de Cultura i Ensenyament

Jordi Caparrós: Segon Tinent d'Alcalde i Regidor d'Esports, Festes, Noves Tecnologies i Joventut.

Anna Ruano: Tercera Tinent d'Alcalde i Regidora de Serveis Socials i Salut

Magda Manzanal: Regidora de Medi Ambient, Energia, Activitats i Turisme

Sílvia Carreira: Regidora de Personal, Governació i Obres i Serveis

Enric Palau: Regidor de Medi Natural i Agricultura

que ha cobert dues terceres parts del pressupost, mentre que la resta prové dels fons recollits pels Pabordes de Sant Antoni i de donatius rebuts. Totes aquestes actuacions s'han fet a la part de l'ermita que és propietat de la parròquia de Sant Joan. Per la seva part, l'Ajuntament ha signat un conveni amb la Fundació MAP de Ripoll per fer un projecte de futur de tot el conjunt de Sant Antoni, que inclouria un hotel-restaurant.

Ordenances i Impostos 2012

Per a l'exercici del 2012, l'Ajuntament no pujarà els impostos fiscals. Així ho va acordar el passat mes d'octubre l'equip de govern. Segons l'alcalde, Ramon Roqué, aquesta mesura és la continuïtat del que el seu govern ja va fer l'any 2011 amb l'objectiu de "no crear més despesa als veïns de Sant Joan". També s'abaixarà un 6% el tipus de gravamen de l'IBI.

La congelació dels impostos municipals no va comptar amb l'aprovació de CIU ni de ERC. Aquests grups polítics creuen que, si bé és cert que en el cas de l'IBI el gravamen baixa, aquesta contribució pot incrementar l'IBI. Tot plegat ja ho veurem reflectit en els nostres rebuts.

Restauen el cambril de Sant Antoni

La restauració de l'ermita de Sant Antoni, on l'any 2007 es van refer les cobertes, ha continuat enguany en una segona fase a l'interior. S'han arreglat degoters, s'ha renovat la instal·lació elèctrica i, s'ha recuperat el cambril, un espai situat a la capçalera de l'església que s'ha convertit en una petita capella per a celebracions íntimes. Les obres es van inaugurar el mes de juny passat coincidint amb la festa de Sant Antoni de Pàdua, i s'han dut a terme gràcies a una subvenció de 20.000 euros de la Diputació de Girona,

La Vaca d'Or és santjoanina

L'Associació Frisona de Catalunya acaba d'atorgar el premi La Vaca d'Or en Morfologia, a les vaques del Mas La Roca, regentat per Josep Maria Vergés.

L'any 1999 en Josep Maria ja va ser el guanyador del Campionat Mundial de Munyir a mà i ara als seus 69 anys d'edat continua aconseguint guardons. Amb La Vaca d'Or, La Roca ha guanyat a explotacions d'Urgell, Osona, Gironès i Terres de Ponent, territoris amb llarga tradició de bestiar boví lleter. Les vaques d'en Josep Maria gaudeixen de la qualificació VERY GOOD i EXCELLENT gràcies a, segons manifesta el propietari, una adequada alimentació i a ser inseminades amb els millors sementals provinents majoritàriament del Canadà i dels Estats Units.

L'altre secret radica, tal i com ens confirma la seva filla Maite, en dedicar a la seva feina totes les hores del món.

La dansa més viva dels Països Catalans

El Ball dels Pabordes competeix dins el programa Mans de Catalunya Ràdio per a ser la Dansa més Viva dels Països Catalans. En aquest concurs hi participen 60 danses d'arreu dels països catalans. Cada setmana hi ha en competició tres danses. El Ball dels Pabordes ja ha superat la seva primera eliminatòria amb el 72 % dels vots. Per aconseguir ser la Dansa més Viva dels Països Catalans caldrà anar superant eliminatòries i per això serà necessari el suport de tots. Podeu escoltar el programa Mans els dissabtes, de 06.00 a 08.00h, els diumenges, de 06.30 a 08.00h, i els festius intersetmanals, de 07.00 a 08.00h a Catalunya Ràdio.

II Fira de la Carbassa

La segona edició de la Fira de la Carbassa, es va celebrar amb gran èxit el passat 16 d'octubre pels carrers de la nostra vila. Organitzada pels Carbassaires de Sant Joan de les Abadesses, la cita va congrega vilatans i visitants en torn d'un del productes estrella de la nostra tardor. El plat fort de la cita va ser el premi a la carbassa més grossa, enguany la guanyadora feia 401 kg de pes i venia de Sant Feliu de Codines. Durant tot el dia es van poder visitar les parades temàtiques de la plaça Anselm Clavé, on també es va veure escultura en carabassa i es va fer un taller de cuina i un concurs de dibuix per als més menuts.

Sant Joan, present a l'Any Maragall

La paraula de Joan Maragall en diàleg amb la de diversos escriptors del segle XX. El SAT-Teatre Centre va plantejar d'aquesta manera el recital "Maragall versos/versus Poetes", que el passat dia 29 d'octubre es va estrenar al Palau de l'Abadia. Els actors de la companyia van recitar alguns dels textos més representatius del poeta, al costat dels de Vicent Andrés Estellés, Salvador Oliva, Carles Riba, Josep Carné o Salvador Espriu, entre d'altres. Una dotzena d'actors del SAT van participar en el muntatge, amb la curiositat que un d'aquests -Joel Regué- és descendent del vailet que va buidar l'ull a la vaca que va inspirar "La vaca cega" a la font del Covilar. El recital s'ha afegit als diversos actes amb què Sant Joan ha commemorat l'Any Maragall, que s'ha celebrat al llarg de 2010 i 2011, commemorant el 150è aniversari del naixement del poeta i el centenari de la seva mort. La lectura de textos de Maragall també va ser present en l'acte institucional de la Diada Nacional de Catalunya, al claustre del monestir.

El Comte Arnau projecta Sant Joan a Catalunya

El Cicle de Representacions del Comte Arnau, que el juliol passat va celebrar la 16ª edició, tindrà continuïtat a través de l'espectacle que hi va estrenar l'Esbart Marboleny. "Comte Arnau" és una creació de dansa en què l'esbart va treballar durant dos anys. La llegenda pren cos seguint el fil del poema de Joan Maragall a través de 18 escenes, coreografiades per Jordi Bassaganyas i Joana Vila. L'Ajuntament de Sant Joan ha coproduït l'espectacle, que l'Esbart Marboleny va tornar a representar el mes d'agost passat en el festival Ésdansa de Les Preses, que ells mateixos organitzen. A partir d'ara, l'incorporen de forma

Foto: Anna Pons

permanent al seu repertori. La llegenda del Comte Arnau, en la versió poètica de Joan Maragall, també ha arribat a l'escenari del Teatre Nacional de Catalunya, el mes d'octubre passat, en una versió dirigida per Hermann Bonnín. El SAT-Teatre Centre va col·laborar amb el director en la preparació d'aquest muntatge, que ha durat més d'un any. Director i actors van veure també, el juliol passat, la versió que interpreta el SAT del poema maragallià.

El trial a Sant Joan compleix 40 anys

Prop de 150 corredors van participar, els passats dies 22 i 23 d'octubre, en la tercera edició dels 2 Dies Trial Santigosa Clàssic, que coincidia pràcticament en el temps amb el 40è aniversari de la pràctica d'aquest esport a Sant Joan (la primera edició del Trial de Santigosa va tenir lloc el novembre de 1971). El Santigosa Clàssic ha arrelat en poc temps entre els trialers que conserven motos històriques, algunes de les quals amb més de 50 anys de vida, i s'ha incorporat plenament al calendari de proves que organitza el Moto Club Abadesses. El 40è aniversari també es va commemorar el passat mes d'abril, coincidint amb els 3 Dies Trial Santigosa, que va guanyar el pilot Jordi Pascuet. Una exposició al Palau de l'Abadia va recordar la història de la prova esportiva i de la fundació del Moto Club Abadesses. En la cerimònia de cloenda es va homenatjar Ricard Pinet, director de la cursa des del seu inici, que va morir l'estiu de 2010.

Joves de França i Alemanya, a Sant Joan

Un total aproximat de 1.250 joves, procedents de diversos llocs de França i Alemanya, van ser acollits a Sant Joan de les Abadesses entre els dies 11 i 14 del passat mes d'agost abans d'anar a Madrid per participar en la Jornada Mundial de Joves, amb el Papa Benet XVI. Sant Joan va ser una de les parròquies del Bisbat de Vic que van acollir els pelegrins de pas cap a aquesta cita. Durant la seva estada van participar en celebracions religioses al monestir i van tenir oportunitat de conèixer la vila, acollits en bona part per famílies santjoanines. Els joves procedien de les diòcesis franceses de Versalles i Saint Flour, i de l'alemanya de Bamberg. "Ha estat una experiència colpidora que ha tingut com a punt àlgid la vetlla de pregària davant la Sagrada Eucaristia col·locada, de manera excepcional, a la testa del Crist del Santíssim Misteri", explicava el rector de Sant Joan, David Compte, fent balanç de l'experiència en el "Full Parroquial".

El diumenge, només una missa

Les dues misses que es celebraven els diumenges al matí al monestir han quedat reduïdes a una, des del diumenge 6 de novembre. La missa d'Ofici, de 2/4 d'11 del matí, i la missa de 12 s'han unificat en una sola celebració, que tindrà lloc a 2/4 de 12 del migdia. La feina que acumulen els sacerdots, que han de cobrir les necessitats de diferents parròquies, i sobretot la voluntat de fer una missa amb més gent i més participació són les causes d'aquest canvi d'horaris. David Compte, rector de Sant Joan, demanava en el "Full Parroquial" que sigui "més viscuda i en puguem treure més profit". A part d'aquesta missa, al monestir es continua celebrant la del dissabte a les 8 del vespre, i a la Residència Geriàtrica també es diu missa a 2/4 de 7 de la tarda. Al monestir de Sant Joan s'havien arribat a oficiar fins a 5 misses, entre dissabte i diumenge.

De Sant Joan al món:

Jaume Soler Bertrollich

Joan Basagañas

Edat, lloc de residència actual, titulació i ocupació professional en aquest moment. Quants anys fa que ets fora de Sant Joan?

Tinc 39 anys i visc a Nova York. Sóc enginyer de telecomunicació i em dedico a l'acústica arquitectònica: dissenyo sales de concert, d'òpera i teatres. Vaig anar a estudiar a Barcelona l'any 1990 on vaig estar-hi treballant fins el 2001 quan vaig venir cap a Nord-amèrica.

Per què vas marxar i per què vas escollir Nova York?

Tenia ganes de conèixer com es treballava a fora. Veure altres maneres de fer, d'analitzar i resoldre problemes, de portar els negocis... i guanyar així una mica més de perspectiva. Volia anar a un país anglosaxó i Nova York em va semblar el lloc ideal.

En aquell moment pensaves en la possibilitat de quedar-te als Estats Units o que seria només una estada temporal?

No hi vaig anar amb cap idea preconcebuda de temps. Al final, les coses funcionen o no, al marge dels terminis que un es marqui. Ja fa deu anys que hi vivim amb l'Esther, la meva esposa, senyal de que ens hi trobem a gust i ens agrada.

Què va fer que et quedessis, les oportunitats professionals? En aquest cas, doncs, és cert allò que els Estats Units són una terra d'oportunitats?

Una de les coses que em van sobtar i m'agraden més d'aquest país, és la mentalitat emprenedora de la societat americana. Aquí la societat civil és capaç d'iniciar i finançar projectes que la comunitat necessita, en comptes de pregar i esperar que el govern de torn ho faci. Una mica com era la Catalunya del XIX i de principis del XX, la que va construir, entre d'altres, el Palau de la Música i el Liceu. Una mentalitat molt sana que, malauradament, hem perdut al nostre país.

Vas tenir problemes d'adaptació a la forma de

vida, la cultura o la forma de treballar dels americans?

Ans al contrari, aquest és un país on, si treballes bé, t'ho reconeixen i progresses. Un país molt acollidor, on et reben amb un somriure i t'ajuden a tirar endavant i adaptar-te. A la forma de treballar un s'hi acostuma ràpidament.

Personalment, crec que aquí es treballa d'una forma molt més organitzada i eficient, amb objectius i terminis molt definits i respectats per tothom, que fan que els projectes avancin fluidament i que amb menys temps obtinguis millors resultats.

La visió que tenim des d'aquí dels Estats Units, creus que està distorsionada per tòpics o prejudicis? I els americans, què en saben de Catalunya?

Enormement distorsionada. Malauradament, hi ha un antiamericanisme molt estès i infantil, obcecat en la crítica de les coses dolentes, que n'hi ha (com a tot arreu). Catalunya hauria d'aprendre de les moltes coses bones dels EUA: l'esperit emprenedor que comentava, amb

Manhattan des del pont de Brooklyn

individus que creen riquesa i en retornen part a la societat que els ha donat l'oportunitat de progressar, la mentalitat oberta i acollidora... Són valors ben nobles i els hauríem d'importar. Molts americans amb els quals treballa coneixen Catalunya, i la majoria han estat a Barcelona, que consideren una meravella. Si parléssim millor l'anglès, tot el país podria beneficiar-se molt més d'aquesta atracció que els americans senten per Barcelona.

Molta gent diu que Nova York no sembla dels EUA. Hi estàs d'acord? Quines peculiaritats té aquesta ciutat?

Nova York és una ciutat molt cosmopolita. Amb una oferta cultural, gastronòmica i lúdica única. La gran diferència amb la majoria de les ciutats dels Estats Units és la densitat que té i que li dona molta vida. A les ciutats americanes la gent sol viure en cases unifamiliars, amb jardí, es mouen en cotxe per tot arreu i la canalla van amb autobusos grossos a les escoles, com es veu a les pel·lícules. Els centres de moltes ciutats solen ser zones amb edificis i gratacels d'oficines, amb molt poca vida a partir de les sis de la tarda i durant els caps de setmana. En aquest sentit, Manhattan és més similar a Barcelona i altres ciutats europees, on la gent viu i treballa en un mateix lloc. És curiós veure aquests dos estils de vida tan diferents en un mateix país.

Tens vincles amb la comunitat catalana resident a Nova York? Quines activitats feu?

Hi ha un grup important de catalans a Nova York. Estudiants que s'hi estan dos o tres anys i professionals, professors i empresaris que ja n'hi portem una colla. Els catalans, potser per venir d'un país petit, tenim la tendència a cadascú fer la seva, i a integrar-nos a la societat que ens acull i no alienar-nos en guetos. De totes maneres ens anem retrobant de tant en tant amb els amics per a sopar o en algunes de les activitats relacionades amb Catalunya que es fan a Manhattan i, dos o tres vegades a l'any per a celebrar plegats la diada, St. Jordi... Actualment, amb un grup d'americans i altres catalans residents a Nova York estem

muntant una xarxa de contactes per fomentar les relacions econòmiques entre els EUA i Catalunya.

La tornada a Catalunya la veus ja com impossible? Amb quina freqüència vens a Sant Joan i què enyores més del poble?

D'impossible no hi ha res a la vida! Potser quan sortim de la queixa permanent i ens fem independents...

Darrerament estic venint un parell de vegades a l'any a Sant Joan a veure els pares i la família, i a passejar i explorar el poble, les valls i muntanyes que ens envolten i que hem d'aprendre a valorar i preservar millor.

Vista de Manhattan 10

Del món a Sant Joan:

Ricardo Alaníz Arriagada

Jordi Garriga

RICARDO ALANÍZ ARRIAGADA va néixer a San Carlos de Bariloche (Argentina) l'any 1961. Després d'una estada de dos anys a Màlaga (1989-1991), va arribar a Sant Joan de les Abadesses l'any 1992. Des de llavors, gestiona una clínica dental al nostre poble. Degut a la seva professió, és una persona que té molt contacte amb la gent i és molt conegut. Com a bon argentí, és un gran aficionat al futbol. La seva última gran passió és el pàdel, que practica habitualment amb una colla de bons amics.

Com arriba una persona nascuda al bell mig de la Patagònia argentina a un poble del Pirineu català? Molta gent m'ha fet aquesta pregunta. Inclús me l'he fet moltes vegades jo mateix. Si de petit m'haguessin dit que acabaria vivint en un petit poble del Pirineu català, no m'ho hagués cregut. Vaig marxar de San Carlos de Bariloche quan només tenia 17 anys per anar a estudiar a Buenos Aires (a 1.700 km), pensant i desitjant de

tornar algun dia. I mira, el temps va passant i ja fa 20 anys que estic per aquí. Recordo com de lluny es veia Europa des d'un poble de la Patagònia Argentina. Creuar l'oceà fins al vell continent no era tan accessible com ara. Era tot un repte. Així, que vaig aprofitar la primera oportunitat que vaig tenir, amb la idea de fer turisme, viure una experiència de 2 anys i tornar. El meu primer destí fou Màlaga, per un tema laboral. Més tard, quan vaig poder decidir, vaig iniciar una recerca. Tenia la idea de trobar

un poble, en un entorn verd, bonic, que no em causés depressió i que estigués ben comunicat. I a més, on les condicions laborals fossin favorables. I així vaig arribar a aquest meravellós poble. I cada dia, quan surt el sol, encara m'agrada més, i sobretot, em dona qualitat de vida.

Els catalans tenim la fama de ser tancats i molt poc sociables. Creus que és així, o és només un tòpic? Sí, és veritat: aquest tòpic existeix.

Sempre que estic fora de Catalunya, m'ho pregunten. Personalment, no m'agraden les generalitzacions ni els tòpics. Crec que a tot arreu trobes de tot. Si penso en els inicis de la meva estada al poble, sí que és veritat que costava una mica establir relacions. Però, una vegada superats els inicis, les relacions són molt sinceres i, en la majoria dels casos, amb contingut.

Gràcies a la teva professió, tens un estret contacte amb les persones. Has sentit algun tipus de rebuig pel fet de no ser d'aquí?

No, mai he tingut problemes d'aquest tipus. La gent sempre m'ha tractat de manera correcta i amb respecte. Si m'hagués passat això, amb tota seguretat hagués marxat ja que hagués estat impossible la meva integració. Crec que ningú ha de ser menyspreat pel fet de ser d'un altre lloc.

Què ha estat per tu el més difícil en la integració en un poble tan petit com el nostre? Potser justament el fet de ser un "poble tan petit". Jo estava acostumat a viure en ciutats més grans. Al principi, recordo sortir de treballar en època de tardor i hivern i no trobar ningú pels carrers: era molt dur. Però,

sincerament, sempre m'hi he trobat molt còmode. Un altre tema més complicat és l'afectiu, però potser és més per l'emigració que per la integració.

El fet de tenir família a l'Argentina, t'ha permès seguir tenint el contacte amb el teu país d'origen. Es coneix la realitat catalana a l'Argentina?

En els meus primers viatges a l'Argentina, la gent i els meus amics desconeixien la realitat catalana: no em trobava mai amb gent que en tingués coneixement. És més, quan intentava explicar-ho, la gent no m'entenia i els era molt difícil d'entendre-ho. Tingues en compte que a l'Argentina la cultura, l'idioma i la idiosincràsia és comuna a tot el país. Cal dir, però, que això va canviant: ara, la gent viatja més, té accés a molta més informació i la realitat catalana cada vegada és més coneguda. Pensa que quan jo vaig arribar, era molt difícil tenir notícies directes d'Argentina. Ara, en canvi, pots llegir qualsevol diari assegut tranquil fament tot prenent un cafè. Imagina't com ha canviat la cosa que, en els meus últims viatges, la gent em parlava d'en Millet, dels toros, del català, l'educació... i fins arribar al punt que en el carrer més cèntric de Bariloche, hi ha un bar de tapes que es diu "Cal Pinxo"!!!

I una última pregunta obligada: quan diràs algunes paraules en català?

Mmmm pregunta difícil... Mira, t'explico: vaig estudiar durant 7 anys l'alemany i sóc incapaç de dir dues paraules en aquest idioma, i amb l'anglès em passa una cosa similar.

El meu problema, doncs, no és amb el català, és amb tots els idiomes. I, a més, suma-li una mica de timidesa i de vergonya i aviat entendràs perquè no el parlo. A més, com que jo ja sóc una mica català, he après de vosaltres que a mi també m'agrada mantenir el meu idioma: l'argenti!

No, és broma: la veritat és que és un tema que tinc pendent i no em donaré per vençut.

Adéu i moltes gràcies !!!

Jaume Dial

El besavi d'en Miquel Tarré va posar un estanc prop del Pont Vell perquè va salvar la vida a un general durant la Guerra Carlina i aquest, com a agraïment, li'n va donar la concessió. Un estanc no el podia tenir tothom, només es podia traspassar de pares a fills. Ara ha canviat una mica i en alguns casos es pot vendre la llicència.

Per què vas voler ser estanquer?

En tornar del servei militar, amb 19 anys, vaig haver de decidir què feia amb la meua vida. L'estanc podia ser un bon negoci, m'agradava, es ven un producte net al que no li cal cap preparació i, a més, l'altre estanc del poble havia tancat. Això em va acabar de decidir.

Per què l'estanc del Pont passa a ser el del Comte Guifré?

Quan hi havia la fàbrica Espona veníem llegums, teníem bótes de vi, queviures... Teníem obert fins les deu del vespre, quan la gent entrava a treballar. En aquell carrer hi havia vida, llavors hi havia més botigues. Ara a la gent els faria mandra anar allà baix. Aquíestic a peu de carretera i sempre para algun viatger.

"Fa 22 anys que tinc la llicència a nom meu, i en fa 13 queestic aquí"

Quan vaig fer l'establiment tot nou va ser un dels estancs més "xulos" i alegres de Catalunya, ja que els d'aquella època eren petits

i vells. Jo sempre deia: el dia que el faci, el faré ben "xulo" i alegre. Quan venien els promotors comercials sempre em deien: aquest és l'estanc més bonic que hem vist. Ara ja hi ha més gent jove que també els ha fet nous.

Els de la meua generació i fins i tot una mica més recents, recordem a la Pauleta com un dels personatges populars més entranyables de Sant Joan, què en recordes?

Era la meua tieta, la germana del meu pare, i va estar fins als 76 anys darrera el taulell. Ella és qui em va ensenyar l'ofici. Recordo la seva tranquil·litat i la seva parsimònia, mai empipada, tenia un sac de paciència i solia posar un cartell que deia "cerrado cinco minutos", ara si tanco un moment, la gent em diu que he de posar un cartell com la Pauleta.

Com t'ha afectat la llei anti tabac?

Tot i que hi ha gent a qui li he despatxat tabac tota la vida i té més de 80 anys, cada vegada és més complicat vendre'l. Quan algú ve a comprar un cartró em demana una bossa perquè fa cosa sortir amb un cartró de tabac... Deuen pensar: "Què dirà la gent? Es pensaran que fumo molt!". Fins i tot tenim prohibit fer-ne publicitat. Jo a l'aparador hi puc posar una carbassa, mitjons o roba, però no tabac. El puc vendre, però no el puc exposar. I malgrat que l'Estat en faci publicitat en contra, es continua quedant el 75% de l'import de venda. El fet de no poder fumar als restaurants i als bars n'ha disminuït molt el consum, perquè si s'ha de sortir a fora per fumar ja no és el mateix.

Això ha provocat un canvi d'hàbits?

Espanya era un dels països d'Europa on el tabac era més barat, per això no hi havia tradició de fer-se els cigars quan a Europa ja feia molt de temps que la gent se'l feia. Però això ha canviat, ara pràcticament hi ha tantes marques de tabac de "liar" com de cigarretes ja fetes, així com de paper, que d'haver-hi només el típic "Smoking", hem passat a tenir moltes marques. Hi ha hagut una transició dels usuaris del paper. Abans era la gent gran que fumava picadura, després eren els que fumaven porros i ara es torna a "liar" tabac. Semblava que el paper havia de desaparèixer i el porro l'ha mantingut! En relació als puros,

"Els meus amics em diuen: tu tranquil, que sempre es fumarà"

ara no se'n venen gaires. Eren tot un símbol de l'estanc i trobo a faltar no poder-los vendre o recomanar. Fins i tot han desaparegut dels casaments.

I els segells?

Amb els segells hi tenim un 3% de benefici de les vendes. Per això la Pauleta em deia: "si estripes un segell en trencar-los, perds el benefici dels segells de molts dies". Ara amb els correus electrònics han pràcticament desaparegut, fins fa uns dos anys, per Nadal, la gent encara enviava postals, però aquests dos últims anys hi ha hagut un forta davallada.

Com veus el futur?

Els meus amics em diuen: "tu tranquil, que sempre es fumarà", però jo des de darrere del taulell no ho tinc tan clar. Mentre l'Estat mantingui el monopoli anirem tirant, però si donen mercat lliure, desapareixeran tots els estancs, tot i que no crec que passi perquè els interessa massa tenir-ho controlat. A més, en 20 anys he vist créixer molta mainada que acompanyava els seus pares i els

"L'estat es continua quedant el 75% del valor del tabac"

deien que el tabac feia mal, i ara vénen ells a comprar-lo. En vénen fins i tot de menys de 18 anys, que quan els demano el carnet, s'inventen unes pel tícules... També venc perfumeria, però només representa el 5% dels meus guanys. Visc del tabac, encara, no es fuma tant però ens manté el fet que abans anava molt barat: ara s'ha apujat molt i, al tenir el mateix tant per cent, també guanyem una mica més. Ja he pensat guanyar-me la vida amb un altre producte, però ara i aquí, és difícil.

Per acabar, tu fumes?

Molt poc, abans fumava més, fa molts anys que fumo per plaer. M'agrada quan vaig a sopar amb els amics i fem una sobretaula, però com que ara està tot prohibit..... jo no sóc un fumador de vici i si he de sortir a fora a fumar ja no ho faig, és allò del cafè, copa i puro.

Els Donants de Sang i l'Oncolliga, treballant per la salut dels santjoanins

Esther Rovira

Sant Joan té des de fa anys dues entitats que treballen de manera altruista per millorar la qualitat de vida de les persones. Són la delegació de l'associació de donants de sang de Catalunya i la delegació de l'Oncolliga Girona.

La primera la va fundar Francesc Pujolar l'any 1979 i des de fa 12 anys la dirigeix en Jordi Cortacans. Va començar amb un acapte al qual hi van participar 30 persones i ara se n'organitza un cada 3 mesos on hi acudeixen, de mitjana, 120 santjoanins i santjoanines. "Necessitem recollir sang de manera periòdica perquè aquest líquid és caduc. Un cop extreta, la sang només té una vida útil de

35 dies", explica Cortacans. Aquest, però, no és l'únic motiu pel qual és important recaptar sang habitualment. En una operació de les més senzilles es necessiten entre 3 i 4 bosses d'aquest líquid i cada donant només en pot aportar una cada vegada. És per tot això que el delegat de l'associació a Sant Joan anima a tots els veïns del poble a donar sang, especialment els més joves. "Molts nois es fan tatuatges i això són moltes punxades. Per donar sang només se'n necessita una i el benefici és molt gran en comparació a la por que pot fer. A més a més, renovar la sang també és bo pel cos", diu.

Precisament, amb l'objectiu d'atreure nous donants, la

delegació de l'Associació de Donants de Sang a Sant Joan va organitzar el passat mes de març la primera maratón de donació amb un seguit d'activitats paral·leles. Al llarg de tot un dia van participar a l'acapte 222 persones, a les quals els metges i infermers de l'associació van explicar els requisits per a poder ser donant (estar sa) i els cops que es pot fer a l'any (les dones tres i els homes quatre). En aquest sentit, Cortacans recorda el lema de l'entitat i assegura que amb la sang passa el mateix que amb la gana: "menjant una vegada no n'hi ha prou".

L'altra associació que vetlla pel benestar de les persones, en aquest cas pels mateixos

Carme García

santjoanins, és la delegació de l'Oncolliga Girona. Aquesta entitat d'ajuda als malalts de càncer es va crear l'any 1995 amb quatre delegacions i actualment en té més de 40 repartides per totes les comarques gironines, entre les quals la de Sant Joan que presideix la Carme García. Ella és l'encarregada de detectar les necessitats dels malalts del poble i de proporcionar-los tot el que els faci falta. L'associació disposa de psicòlegs, de dos pisos al costat de l'Hospital Josep Trueta de Girona a disposició dels familiars, de servei de massatge limfàtic per a dones amb càncer de mama, de diners per adquirir perruques i de material que va des de cadires de rodes fins a llits articulats. Tot s'ofereix de manera gratuïta als afectats de càncer i a les seves famílies però també "deixem el material a altres persones que ho necessitin", assegura la Carme.

Per finançar tots aquests recursos, l'entitat fa diferents actes de recollida de diners. A Sant Joan, per exemple, la delegació en recull per la fira de Sant Isidre i també organitza un sopar anual. L'any passat es va fer a l'escorxador, amb l'assistència de 100 persones, i aquest any se celebrarà el 26 de novembre.

Més enllà dels recursos econòmics, però, l'entitat necessita també persones. "Un altre dels serveis que oferim als malalts és la companyia i l'atenció si la família no se'n pot fer càrrec, però som poques dones", explica la Carme. Per això, com en Jordi Cortacans, anima a tothom que tingui temps a ajudar-les en aquestes tasques. Tant els malalts com la gent que hi vulgui col·laborar, poden trucar-la al 972.72.10.15 o al 699.81.66.35, dos números de telèfon dels quals sempre està pendent.

Jordi Cortacans 25

Casals Ventilació,

punt i a part

La plantilla de Casals Ventilació, a l'entrada de l'empresa

Jordi Vilarrodà

Un petit diamant en brut.

Carles Santolalla i David Samper tenien aquesta intuïció en el moment de comprar Casals Ventilació, el gener de 2011. El grup italià Freud es retirava després de més de 20 anys a Casals, i arribava el moment d'aquells que saben veure oportunitats fins i tot enmig de la crisi. Els dos empresaris catalans negociaven feia temps per quedar-se la factoria de Sant Joan, i havia arribat el moment de donar el pas definitiu. Des de llavors han passat només 9 mesos, però Casals Ventilació S.L. ha confirmat les esperances que hi dipositaven. Amb un centenar de treballadors, s'ha consolidat com la segona empresa industrial del municipi després de Fibran, i encara el seu futur amb bones perspectives, malgrat la recessió.

El producte que es fa a Casals

Ventilació és, bàsicament, el mateix de sempre: ventiladors destinats a diferents usos industrials. Els seus actuals propietaris ja hi tenien contactes, com a clients, perquè una de les seves empreses (France Air España) comprava ventiladors.

Amb nous accionistes, l'empresa treu nous productes i incrementa l'exportació

"Com que no els fabricàvem, ens anava molt bé de tenir una fàbrica al darrere", explica David Samper, conseller delegat de la societat. En el seu tracte amb Casals Ventilació, però, sempre tenien "la sensació de que Casals podia estar més amunt del que estava". Això sí, calia ampliar la gamma de productes i millorar la capacitat exportadora de l'empresa, un dels seus grans atractius. I és això el que s'ha fet: "En sis mesos, hem tret més productes nous que en els últims 10 anys. El mercat demana, per exemple, tecnologies

Casals Ventilació és una empresa amb un alt grau de mecanització

d'alta eficiència que augmentin el rendiment del ventilador estalviant energia. L'ecologia és un valor en alça, sobretot en els mercats madurs del nord d'Europa i dels Estats Units.

Per desenvolupar els nous productes, és imprescindible tenir un bon departament d'I+D, és a dir, d'investigació i desenvolupament: un 10% de la plantilla treballa en aquesta àrea. "Hem incorporat nous efectius, i s'ha reorganitzat l'oficina". Amb un total de 14 enginyers contractats, l'empresa també "ajuda a que els cervells no marxin de la comarca". Vendre més a fora era l'altre objectiu, "sobretot al mercat d'Amèrica del Nord i Amèrica Llatina", on fins ara no s'hi podia vendre per raons tècniques, relacionades amb el corrent a què funcionen els aparells. Per això s'han fet les modificacions oportunes i s'han obert contactes comercials que comencen a donar resultat: Casals Ventilació preveu tancar aquest exercici amb un 55% de les vendes concentrades en l'exportació -un 10% més que l'any 2010- entenent per exportació totes les vendes fora de la Unió Europea. "L'objectiu clar de Casals és ser una empresa internacional ubicada a Sant Joan". No és casualitat que David Samper acabi de tornar precisament d'un

El rotor dels ventiladors es prova abans de muntar-los

viatge a Florida (EUA), plataforma des de la qual es pot entrar a l'Amèrica Central. La fusió de la xarxa comercial de Casals Ventilació amb la de France Air España ha permès reforçar-la i passar de 4 persones a 25.

Canviar el rumb d'una empresa és qüestió d'inversions, i Casals Ventilació n'ha fet en equipament informàtic -un nou software- i en la compra de nova maquinària. Però no tot es redueix a això: a vegades és tan senzill com millorar l'organització. Casals Ventilació ha aplicat un sistema japonès (Kanban) per reduir els estocs i la circulació del producte dins de

l'empresa. Això permet ser "més àgils en fabricació i més polivalents", diu David Samper. Explicada així, la feina feta en 7 mesos pot semblar ingent, però els nous responsables de Casals Ventilació la resumeixen en una idea: "L'aposta per l'equip humà". Els canvis, al capdavant, es poden fer si la gent els assumeix i se'ls fa seus. Optimista de mena, David Samper veu l'empresa tot just a la rampa de llançament: "Tot el que hem començat a aplicar, ho començarem a veure el 2013". En els propers, 5 anys, volen duplicar la facturació. I no és només un somni: "Som tossuts", diu David Samper.

Una imatge històrica de Tallers Casals. L'empresa, que va néixer a Ripoll, té 125 anys d'història.

Casals, un emblema del Ripollès

Tallers Casals és una de les empreses històriques del Ripollès, fundada l'any 1881 a Ripoll per Francesc Casals i Fransoy. Els primers ventiladors industrials ja els va fabricar l'any 1924, tot i que va ser més coneguda per les màquines eina (el popular Taladrin, primer trepant de bricolatge de consum massiu a l'Estat espanyol). La divisió de ventilació es va traslladar a Sant Joan a mitjans dels anys 70. L'any 1989, el grup italià Freud, de la família Pozzo, va prendre el control de Tallers Casals després d'una primera gran crisi. El juliol de 2010, els Pozzo van vendre Casals Herramientas, de Ripoll, a l'empresa russa Interskol Power Tools, i sis mesos més tard, van fer el mateix amb la de Sant Joan als empresaris Carles Santaolalla i David Samper.

Un clúster de la ventilació

En termes econòmics, es defineix com a "clúster" la concentració en un territori geogràfic relativament petit d'un nombre elevat d'empreses del mateix sector.

És la segona empresa de Sant Joan, amb 100 persones en plantilla

El Ripollès s'està convertint en un clúster de la ventilació: Soler i Palau a Ripoll, Sodeca a Sant Quirze de Besora, però d'origen ripollès i amb la intenció d'obrir una nova planta a Ripoll, i Casals Ventilació a Sant Joan.

"D'una manera o altra, calculo que unes dues mil famílies de la comarca viuen de la ventilació", diu David Samper. I això és positiu "perquè hi ha un ventall de proveïdors que toquen bé el producte" i perquè obliga a treballar "molt bé".

Els nous productes es desenvolupen a la mateixa empresa, abans de llançar-los al mercat

Crisi i oportunitats

Casals Ventilació és un exemple de què a vegades les situacions extremes generen oportunitats. "Abans del 2009, ningú no volia vendre una empresa, i si ho feia, era a preus inassumibles", constata David Samper. La gran crisi d'aquest any, que provocarà una baixada d'un 35 o 40% les vendes, va fer que alguns empresaris es

plantegessin el futur. Els dos socis actuals de Casals Ventilació van estar 14 mesos negociant "tres dies per setmana" amb la família Pozzo abans no van tancar l'operació. Els anteriors propietaris van demanar un "business plan" o pla de treball, per a un període de 5 anys, i a la vista d'aquest pla, van decidir quedar-se amb una petita part de les accions.

Una de les noves màquines que ha adquirit Casals Ventilació

La Veu prepara la nova programació

Joan Garcia, nou director de La Veu

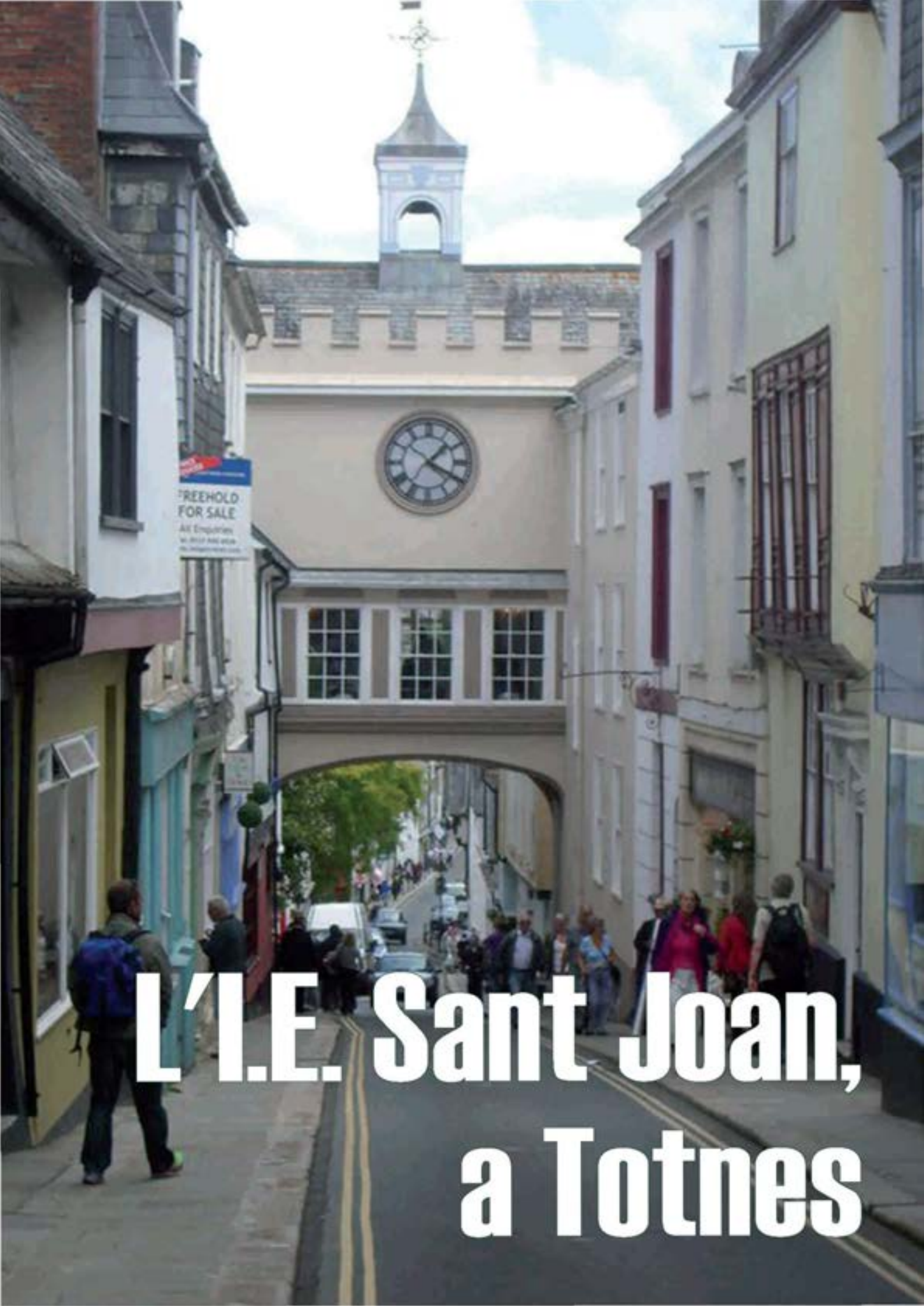
Durant aquestes últimes setmanes a l'emissora municipal només hi sona música. Per dintre, però, s'hi treballa per començar una nova temporada de programació que també vol ser un canvi de rumb.

El periodista i realitzador Joan Garcia, el nou director de La Veu des del mes d'octubre, ha explicat que, en aquesta nova etapa, vol crear un espai de llibertat comunicativa i amb informació de proximitat, i a la vegada oferir una radiofórmula més moderna. Per a fer-ho possible compta amb una bona llista de col·laboradors que participen a l'emissora d'una manera desinteressada.

En aquesta nova temporada s'hi podran continuar escoltant els programes de Juli

Salvadó (*Carraca Rock*), Eduard del Valle (*Paupaterres*), Gaspar Tarrida (*Mixtures*), Amadeu Rosell (*Alta Fidelitat*), Joan Guillamet i Josep Bosch (*La nostra cançó*), i Joana Gaja i Jordi Arrey (monogràfics especials). El programa de sardanes *Contrapunt* continuarà, però amb un relleu generacional. El luthier santjoaní Ramon Oliveres es "jubila" i deixa la direcció del programa en mans de Mònica Ortega, membre de l'Agrupació Sardanista.

Com a novetats hi trobem un magazín matinal diari, una tertúlia esportiva, un informatiu diari, un magazín setmanal sobre la comarca i, fins i tot, una radionovel·la. La nova programació començarà a finals d'aquest novembre i, quan ja hagi arrancat, es presentarà en un acte especial.

L'E. Saint Joan, a Totnes

Èlia Vallejos, Núria Busquets, Marc Gómez, Martina Reche, Albert Marcé

El passat mes de juny, els alumnes de l'IE Sant Joan de les Abadesses, que optativament vam voler gaudir de quinze dies a Anglaterra, vam fer una estada a un petit poble anomenat Totnes. L'estança va ser amb una família nativa del país, amb la qual podíem practicar l'anglès. Però no només passàvem el dia amb la família, sinó que, a més a més anàvem a classe cada matí juntament amb altres alumnes de diferents països (italians, russos, israelians, francesos...). Estudiàvem vocabulari, gramàtica, practicàvem l'idioma i ens coneixíem entre nosaltres.

A la tarda, realitzàvem diverses activitats que es podien escollir, com per exemple futbol, bàsquet, criquet i tallers varis, entre d'altres. També anàvem a visitar diferents llocs d'interès de la zona, com els jardins de Darlittigton, el zoo de Paignton o el parc aquàtic d'aquest mateix poble.

Alumnes participants a l'estada

Descobrint Totnes

El diumenge, cada un dels alumnes, va poder gaudir d'un magnífic dia familiar anglès. Alguns de nosaltres, varem visitar ciutats acompanyats de la família, d'altres, van anar a la platja o a fer un picnic.

Algunes nits també teníem l'oportunitat de sortir. L'escola organitzava diverses activitats per fer, com per exemple karaoke, una rifa, festes de benvinguda per als nous estudiants que arribaven i l'últim dia, abans de marxar, vam anar a una discoteca, per poder-nos acomiadar dels meravellosos amics que vàrem fer en aquells quinze dies.

Pel que fa als vols, tot va anar molt bé, vam poder sortir a les hores desitjades i vam tenir un fantàstic viatge sense perdre equipatges.

Quan vam arribar, vam poder acabar de passar els dos mesos que ens quedaven de vacances, tot recordant els bons moments i explicant les increïbles anècdotes que van succeir durant aquella estada tan satisfactòria per a tots.

Berenar típic de la regió

Un viatge recomanat: Trekking al Nepal

Records d'un somni fet realitat

"Fer un trekking a l'Himàlaia era un somni a llarg termini. El pensava-se i indaguava en saber fins i tot el recorregut. Finalment, gràcies a un bon amic, el viatge somniat es farà realitat". El protagonista i agnoms records, en Josep Sureda, té la gran sort de recordar el Nepal i el seu trekking associat per sempre a la quintana del somni de David Bosch, pàg. 7.

Trini Rafart

Nepal desperta cada matinada entre oracions i olors d'essències. En els seus espais mil lenaris hi conviuen temples sagrats i muntanyencs vinguts d'arreu que dibuixen camins i aventures màgiques en un entorn privilegiat i majestuós. Aquest paradís imponent, dominat per l'eterna figura de l'Everest, desperta cada matí sota la mirada atenta dels

déus budistes i hinduistes que acompanyen als nepalesos i als viatgers que s'acosten al país. La primera impressió de Katmandú alerta els sentits: olors, colors, veus i soroll, molt soroll. L'endemà, però, ja formes part d'una ciutat i d'una gent que acull cerimoniosament als viatgers que arribem al Nepal delerosos de muntanya i paisatge i amb la motxilla carregada de desitjos.

L'aventura comença al poble de Luckla, un poble envoltat de muntanyes que ja pressuposen el que espera als viatgers. L'arribada a Luckla és imponent. Una avioneta avesada però que fa una mica de basarda per vella i atrotinada, aterra no saps ben bé on, però amb la certesa de les muntanyes que s'imposen al paisatge gegantí que es desplega davant nostre. El trekking al camp base de l'Everest és dels més freqüentats pels que volen acostar-se a l'Himàlaia. L'envolta la seducció del cim més alt del món i el fa humà, el meravellós i canviant paisatge que acompanya la ruta. Qui busqui la solitud dels camins, però, haurà de triar rutes alternatives. Més de

10.000 muntanyencs volen cada any arribar al peu de l'Everest.

La sortida de Luckla prepara la vista a la descoberta constant i convida a una aventura que es preveu plena d'imatges sorprenents, sensacions inexplicables, gent que viu la naturalitat de l'entorn i sobretot paisatge. Un paisatge difícil d'explicar però ple d'evocacions.

Després de dos dies de marxa s'arriba Namche Bazar, la capital dels sherpes, a 3.450 metres a nivell del mar. És un poble que allunyat de la capital, ha après a conviure amb la tradició i el turisme de muntanya. Molt lluny encara, es descobreix des de Namche Bazar, la silueta de l'Everest i l'esvelta muntanya d'Ama Dablam (6.856 metres). Ho tenen a tocar però encara queden sis dies de caminar de 7 a 8 hores diàries per trepitjar Gorak Shep, un lloc gèlid i isolat a 5.140 metres d'altitud des d'on s'accedeix al camp base de l'Everest.

A partir de Namche Bazar, els iaks, es convertiran en els més esforçats membres de l'expedició. Les etapes següents són dures, però compensen per la bellesa salvatge del paisatge que ens envolta, imponent i estrany.

S'arriba al monestir de Tengboche, parada obligada pels sherpes i ara també pels caminadors que volen la benedicció dels que viuen prop del cel. La cantarella de les oracions dels monjos activa tot allò emocional i espiritual que envolta una expedició. S'hi respira benestar i s'encomana una força que neix de la força de les muntanyes i de la solitud dels silencis. Sortint del Monestir de Tengboche, el paisatge comença a canviar i ben aviat la vegetació va desapareixent i el camí ve marcat pel perfil de la gegantina glacera del Khumbu. Entre Tengboche i Kala Pattar, es travessa per un entorn de roca i gel, erm,

fred, solitari, amb l'atenta mirada dels cims de l'Himàlaia que van fent companyia des de lluny i que, tocant de peus a terra, els muntanyencs es miren amb perplexitat i admiració. La silueta del Cho Oyu (8.201 metres) al nord, i l'aresta del Makalu (8.463 metres) al sud inicien la sensació creixent de la majestuositat de la natura i de la immensitat del món.

Abans d'arribar al camp base de l'Everest cal fer una nit d'aclimatació a l'alberg de Gorak Shep. El mal d'alçada pot arribar a ser insuportable, pot fins i tot ser el jutge de l'expedició, per això, cal ser prudent. Encara que es tingui el cim més alt del món a tocar, cal paciència i assegurar cada passa que es va fent. El cim del Kala Pattar (5.545 metres) és el mirador de l'objectiu, es converteix en el balcó perfecte per poder veure la imatge del cim de l'Everest (8.848 metres). Imponent, gran, inhòspit, llunyà, fred, maleit i desitjat alhora, el cim que es contempla retorna a l'home, la humilitat que molt sovint es perd pel camí. I és en aquest moment màgic, quan la mirada no pot abastar i comprendre tot el que envolta l'entorn, quan es pensa que hi ha gent que ha tocat el seu cel amb les mans, però que hi ha altres somnis que s'han perdut enmig de les terribles esquerdes que duen al cim de l'Everest.

El camp base és una mena de poble artificial. Tot hi és provisional, escadusser, només per ser útil a les expedicions que cada any arriben al peu del colós. La satisfacció de ser-hi i poder-hi passar una nit és la culminació del viatge. Les sensacions es barregen, són intenses i conviuen a contraccor amb el fred i les emocions, amb la satisfacció i els efectes de l'alçada que no t'acaba de deixar respirar i abastar la perfecció del moment viscut.

De retorn a Katmandú, la memòria de les experiències passades, dels paisatges apresos, dels records de la gent que acompanyen i guien el trekking es fa tan fonda i intensa que, en veu baixa, fins i tot en silenci, ja es pensa en la propera visita al Nepal. A peu. Trepitjant país i coneixent la gent que conserva amb fidelitat aquest patrimoni universal i etern.

Sant Joan als llibres

Marcel Miquel

Glòria Casals

**Joan Maragall.
Carnets de
viatge**

Diputació de Barcelona,
2010 - 320 pp.

Aquest és un llibre que, presentat per la diada Sant Jordi de 2010, ha passat de puntetes i força inadvertit, potser per una manca de distribució comercial adequada en tractar-se d'una edició institucional. Una llàstima, perquè el resultat final el fa un llibre imprescindible per a qualsevol biblioteca. Resulta interessant tant pel seu contingut com per la seva presentació: hom pot simplement delectar-se tot fullejant-lo o bé endinsar-s'hi en una lectura més profunda. La seva autora, Glòria Casals, una autoritat sobre Maragall, ens apropa al món del poeta a través d'un recorregut pels escenaris que van marcar la seva vida, i ho fa en forma d'autèntica guia de viatge literària partint dels llibres de notes del poeta, amb els textos i poemes corresponents, però també amb facsimils de cartes, postals, factures... de cada lloc per on transità la vida de Maragall, juntament amb unes exquisides i evocadores il·lustracions signades pel col·lectiu Alademosca. No hi falta, és clar, l'esment a Sant Joan i en general al Ripollès. Diverses pàgines estan dedicades a les estades de Maragall a la nostra vila amb les corresponents fotografies i il·lustracions. Un llibre doncs, altament recomanable i a un preu molt assequible en relació a la magnífica edició; un exemple del que hauria de ser l'activitat editorial de les administracions públiques.

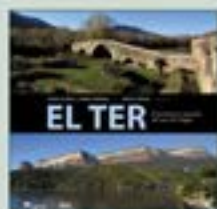

Àngel Casals

**Antoni Roca,
el capellà
bandoler**

Barcelona: Pòrtic, 2011
96 pp.

Fins ara sabíem força coses de la relació de Sant Joan de les Abadesses amb el bandolerisme: coneixíem com Serrallonga s'amagava a la Girona i que fou a Sant Joan on va conèixer la Joana Massissa. També teníem notícia de l'activitat de Perot Rocaguinarda a favor de l'arxiprest Colí i els canonges santjoanins contra el bisbe de Vic Robuster, en plena guerra entre Nyerros i Cadells. El que no sabíem, perquè l'autor d'aquest llibre és qui ho ha descobert, és que un altre famós bandoler del segle XVI, Antoni Roca, fos fill de Sant Joan. Aquesta dada s'ha sabut gràcies a un document de Pau i Treva de 1540 localitzat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó en què consta el lloc de naixement d'aquest bandoler i a l'ensems capellà, molt conegut en la seva època i que arribà a comanar un exèrcit de tres mil homes al servei de França. Roca fou traït i morí el 1546 a Barcelona torturat, executat i esquarterat, havent estat desposseït públicament de la seva condició de sacerdot. La seva vida fins i tot va arribar a inspirar una obra de teatre de Lope de Vega. El llibre de Casals, ben documentat, està escrit en un to divulgatiu i fàcil de llegir, no debades forma part d'una col·lecció auspiciada per la revista Sàpiens. Un nou personatge, doncs, a afegir a la llista de santjoanins destacats, al qual segurament mai se li dedicarà cap carrer a la vila.

**Joan Llinàs i
Jordi Merino**

**El Ter. El
patrimoni lligat
als usos de l'aigua**
Girona: Consorci Alba-Ter
i Ed. Les Gavarres, 2011
267 pp.

"Lo riu és vida" fou un eslògan molt repetit a les terres de l'Ebre durant les reivindicacions antitransvasament. I a més de ser un eslògan, és una veritat com un temple. En podem veure un exemple en aquest llibre, que és un viatge pel riu Ter des del seu naixement a Ull de Ter fins a la seva desembocadura al mar. Però aquest no és un llibre pròpiament sobre el riu sinó sobre l'activitat humana sobre el riu: com el Ter ha condicionat l'activitat -la vida- dels pobles i com aquests l'han condicionat a ell. Així, anem repassant els ponts, canals, molins, embassaments i colònies industrials de tot el recorregut, tot il·lustrat amb gran quantitat de fotografies i en format de llibre de regal. El pas per Sant Joan hi és degudament tractat, i en l'apèndix es relacionen -potser no exhaustivament- trenta-un elements patrimonials relacionats amb el riu, amb un fitxa més desenvolupada per al Pont Vell, el Molí Petit i el Pantà de cal Gat. En resum, un llibre que posa de relleu un patrimoni que durant temps ha estat infravalorat. Seria bo prendre'n consciència per a futures actuacions sobre aquest patrimoni abans que la degradació sigui massa avançada (penso ara especialment en les colònies i en el Molí Gros).

10 anys del JAS

o com aprendre a fer les coses bé

Aleix Caballeria

Un ex membre del JAS em va comentar: "l'aniversari del JAS s'està allargant més que la Dècima del Madrid". I té tota la raó. Des de l'Entrevoltes del 2010 que el celebrem i, encara que no agradi, ens queden 3 mesos per seguir fent activitats relacionades.

L'explicació és simple, el JAS es va fundar el 15 d'abril de 2001, per això vàrem fer el concert d'aniversari, en el que varen venir Sanjosex, la laia i Txarango, el dia 16 d'abril de 2011. Però l'Entrevoltes compleix anys abans, ja que la primera edició es va celebrar abans de que es constituís l'entitat. Per tant, encara que ens estiguem fent pesats, ho estem fent bé.

Els 10 anys han donat per molt: s'han portat grans grups, s'han consagrat activitats, s'ha constituït un grup de gent amb ganes de

treballar (gratis), hem creat noves festes i, crec, que tot el que hem fet ho hem fet bastant bé. Però no estem contents només fent i repetint activitats. El JAS original va crear l'Entrevoltes, un concert gratuït que després de 10 anys s'ha guanyat un nom i una fama dintre del panorama musical català, i el JAS actual ha creat el Concert de Primavera (Primavera VIU), un concert de nivell mig-alt per aquells llargs mesos de primavera en què comença a fer bo però encara no hi ha cap activitat important.

El primer any vàrem portar els Brams, l'any passat, aprofitant l'aniversari, La laia, Sanjosex i Txarango i el 2012 tirem la casa per la finestra i portem els Catarres, Mesclat, Antònia Font i La Bella i les Bèsties. El concert serà el 28 d'abril. Encara no sabem quan valdrà l'entrada, però podem assegurar que serà un preu popular, no escandalosament alt.

En breu publicarem tota la informació necessària i ja es podran comprar les entrades. Us hi esperem!

Així doncs, el calendari del JAS, després de 10 anys, queda de la següent manera: principis de març escorxador temàtic, 23 d'abril Sant Jordi, 28 d'abril concert de primavera a l'escorxador municipal, a mig estiu botifarrada popular, primer divendres de festa major Entrevoltes, mitjans de novembre escorxador temàtic (anys 80 enguany) i Discomòbil el dia de Nadal després de la Quina. A part, sempre sumem algunes activitats més al calendari, col·laborem amb altres entitats i participem de totes les festes que s'organitzen.

10 anys fent poble. 10 anys participant. 10 anys perdent hores. 10 anys anant a dormir tard. 10 anys d'història i esperem que siguin molts més. Moltes felicitats JAS!

Antoni Comerma i Mallol

Un pintor barceloní enamorat de Sant Joan

Eusebi Puigdemunt

El pintor Antoni Comerma i Mallol a Rupit, on hi estiujejava (cedida per la sra. Maria Carme Vergés)

Barcelona, 1880 – Sermaignes-de-Loiret (França), 1970

Si ens atenem a les escarides dades biogràfiques que ens proporciona tant la GEC* com el Diccionari Ràfols**, sabem que Antoni Comerma fou un artista -pintor i dibuixant- que es formà a l'Escola de Llotja de Barcelona i que va realitzar el gruix de la seva obra al llarg de la primera meitat del segle XX, amb dues exposicions a remarcar, la de l'any 1943 a la Sala Rovira i la de 1946 a les Galeries Augusta, ambdues sales a la ciutat comtal.

La temàtica: vistes urbanes i rurals de diferents indrets de Catalunya, totes elles realitzades a través d'un dibuix objectiu i minuciós, dins la línia realista d'un Jaume Pahissa o

* Gran Enciclopèdia Catalana, Vol. VII, pag. 509, Barcelona 1987 (2ª edició)

** Diccionario Ràfols de Artistas de Catalunya, Baleares y Valencia. Vol I, pag. 297, Barcelona-Bilbao 1980

dels **vedutistes** venecians del segle XVIII. De fet, si un adjectiu s'escau com l'anell al dit a Comerma, aquest és el de paisatgista eminent.

Com a paisatgista (o vedutista), Comerma va plasmar preferentment racons de Rupit - on hi estiujejava- i, en menys grau,

Vedutistes: El paisatge és un gènere de pintura que té per objecte vistes en perspectiva de les ciutats o paisatges, d'acord amb la realitat i d'una manera científica a través de l'ús de la càmera òptica. Ja se sabia al segle XVI, però és en el segle XVIII quan es va perfeccionar i se'n va fer un ús molt més habitual. Es tracta d'un sistema de lents mòbils que projecta la imatge de dalt a baix en un llenc de paret o de tela. La pintura de paisatge va gaudir de gran predicament a Venècia per la seva particular i suggestiva singularitat, i això va fomentar el desenvolupament d'una veritable escola de Venècia, que comptava entre els seus majors exponents de la Canaletto, Francesco Guardi i Bernardo Bellotto. Formaven part de la pintura de paisatge coneguda com "vedutte" o, en traducció al català, "vistes".

El monestir de Sant Joan de les Abadesses (col.lecció particular)

vistes de Girona, la Baixa Cerdanya, Cadaqués i Sant Joan de les Abadesses. Aquests darrers dibuixos romanen, per desconeuguts, pràcticament inèdits als ulls del gran públic. Vedutista precís, doncs, amb els tons sèpies i grisosos dels seus dibuixos, aconseguia reflectir una atmosfera evocadora, intemporal, de regust gairebé vuitcentista.

Retornem, però, al Comerma més desconegut, el que fixà la seva mirada d'artista a diferents llocs de la vila de Sant Joan per recrear-los en les seves teles.

La pregunta que s'imposa és com hi va raure, a Sant Joan, i la resposta és gràcies a l'amistat que tenia amb el mossèn Mansuet Vergés, amistat forjada quan aquest darrer estava destinat com a capellà a Rupit. Moltes tardes d'estiu en Comerma anava a prendre cafè a l'eixida de la rectoria on, a més de la tassa de cafè, hi prenia una copeta d'un licor estomacal de préssec de nom Cartos. Les xerrades i confidències entre els dos amics ocupaven les hores mandroses de la tarda i no era gens estrany que Comerma li llegís les cartes que des de França li enviava la seva filla (recordem que Comerma s'instal·là definitivament a l'estat veí en una data tan matinerà com és el 1918).

Quan mossèn Mansuet fou destinat a la colònia Llaudet continuaren la relació cartejant-se i el convidà a venir a conèixer el poble i els seus encontorns amb l'excusa d'un tracte que el pintor acceptà de grat: dibuixar i/o pintar el monestir i altres indrets de la vila a canvi de fer-se càrrec -el mossèn- de les despeses d'allotjament a can Janpere. Corria l'estiu de 1956 i alguns encara el recorden pintant o dibuixant assegut en un tamboret plegable, davant del cavallet i valent-se d'una quadrícula transparent per no

cometre errors de perspectiva. Comerma s'hi va estar dues o tres setmanes i l'obra resultant l'exposà a la sala de plens de l'Ajuntament. La fusteria de can Blai s'encarregà dels marcs, tots ells de fusta de noguera. El setembre del mateix any, pels volts de la Festa Major, el retrobem de nou a Sant Joan, aquesta vegada convidat i hostatjat a l'Hostal del Sol, ja que en els dies estivals havia conegut i fet amistat amb el cap de casa, n'Antoni Serrat (popularment en Ton de l'Hostal del Sol). La família li comprà tres dibuixos magnífics: El barri del Triquet, L'Hostal del Sol i El riu Ter. El pintor els en regalà un, de dibuix, d'un poblet francès.

Qui el recorda molt bé és la filla d'en Ton, la sra. Leonor Serrat, aleshores una noia de divuit anys -l'anomenava afectuosament la joveneta-: de l'home en destaca que "era tot un senyor, molt educat i molt galant i alegre".

Físicament era grassonet, un pèl panxut (a la tornaboda de la font del Covilar, a part de les formigues que li van martiritzar les cames, el van haver d'ajudar a posar-se dempeus un cop van haver acabat de dinar) i, malgrat que informal, ben vestit (vegi's fotografia). Bon gourmand, era un ferm partidari del que ell anomenava la Vitamina LL: costelles, vedella, llagosta, llagostins, llenguado... Una altra

El claustre del Palau de l'Abadia (col.lecció particular)

L'Hostal del Sol (col.lecció particular)

El Barri del Triquet (col.lecció particular)

menja que l'entusiasmava era la truita de riu: les hi duien expressament de Ribes de Freser per la raó, deia ell, que les aigües fredes del Freser les feia més saboroses.

Els altres records en memòria de la sra. Leonor Serrat sobre Comerma ens retraten un home amable, que sabia viure la vida i que li explicava amb un punt de dandisme les nits de París, dels seus cabarets al mateix temps que també la prevenia dels perills que amagava la rive gauche del riu Sena per a una joveneta com ella. Vivia de la pintura, això volia dir pocs diners, i era un ferm partidari del realisme al mateix temps que no gaire amic de les avantguardes artístiques, especialment l'abstracció.

Aquest és, doncs, el Comerma, l'home més que l'artista en si, que hem pogut conèixer a través de la memòria d'aquells que van tenir la sort de conèixer-lo i tractar-lo ja fa més de mig segle.

Agraïments: la redacció d'aquest petit escrit en homenatge als dies santjoanins del dibuixant i pintor Antoni Comerma i Mallol no hagués estat possible sense el concurs de les persones que el tractaren i el serven encara en el seu record: Leonor Serrat, Maria Carme Vergès, Carme Casals, Jordi Arrey i Leopold Blay. A tots ells gràcies per la seva amabilitat.

Les escales del carrer Faura (col.lecció particular). La dona que puja les escales sigui molt probablement la Maria Bonal, sogre de Jordi Arrey, venint de rentar la roba als safarejos públics del Triquet.

Sant Joan, temps de guerra 1936-1939

Neus Canal, Mariona Tor i Teresa Massoni,

Aquest és un resum del Treball de Recerca realitzat per les autores d'aquest article sota la tutoria de la historiadora T. Massoni.

Després del cop d'Estat del 18 de juliol de 1936 el govern de la República Espanyola va declarar l'estat de guerra. Van arribar les primeres notícies, el 19 de juliol, el 20 de juliol, estaven tallades totes les comunicacions telefòniques i el tren no funcionava. Poc a poc va començar a córrer la veu que els militars havien fet un cop d'estat, i la població estava molt confosa. La majoria ho va saber a través de la ràdio: "Estava al cafè de Can Narat, el de la Plaça Major, i ho van dir". Ho recorda perquè era el dia del seu aniversari, i va continuar jugant a cartes, tothom va continuar fent el que feia sense inmutar-se massa.

L'Ajuntament va començar la instrucció militar a l'Abadia per preparar els nois que estaven en reserva i podien ser cridats a la guerra. Les diverses lleves -uns 160 homes, no tots s'hi van presentar-, es controlaven a través de les llistes de reclutament (hi havia un moviment constant de noms). Reben una carta anomenada *Papeleta para la classificación i declaración de soldados*, s'havien de presentar i eren enviats al quarter militar de Girona i a fer instrucció en diversos llocs -molts al Mas Ventós, prop d'Olot-. I d'allà als diferents batallons... A la Brigada 125, 1r batalló, 4ª Companyia, n'hi havia 7 d'aquí, que van lluitar sempre a primera línia d'atac, amb la "Roja i Negra", formada per milicians, la majoria estrangers de Brigades Internacionals. Els milicians -voluntaris afiliats a partits i sindicats (POUM, 63%; UGT 35% i d'Estat Català 2%),

enrolats a la columna "Joaquim Maurin"- es van presentar els primers dies. La majoria eren treballadors de Can Pierre, quan el POUM va fer una intensa campanya a favor de les milícies.

El material de guerra consistia en un uniforme de color verd brut amb una insígnia, o potser més, a la butxaca de dalt, un "macuto" verd penjat al braç on només hi havia una cantimplora de forma cilíndrica folrada de roba verda, el tap de rosca i cadena de corretja. També duïen una manta marron xaspejada i plegada molt estreta que la duïen penjada al coll com si fos una bufanda, amb una ratlla blanca en una banda, un cinturó negre que aguantava la cartutxera i d'on penjava un ganivet molt gros dins d'un estoig, també negre. Als peus unes botes fins a mitja cama que feien molta fressa, com si portessin ferros dessota. Al cap, la boïna triangular encastada amb una borla.

Tenien un fusell molt pesant". Al front sabien que els Nacionals tenien millors armes: "Una gran aviació i uns canons molt potents, "la loca". Cada dia bombardejaven. Més d'un dia es va trobar colgat a terra per culpa de "la loca" que deixava grans sots". També tenien avions caça soviètics, I-15 Moscas o Ratas, i els I-16 Chatos. "Els hi dèiem així per la forma...". No tenim constància que els nostres soldats tinguessin destinació a l'aviació, però si sabem que tots n'havien sentit parlar i els seguien entusiasmats quan passaven damunt del seu batalló "fort...fort...ara veureu què és bo!" i els distingien "n'hi havia que en sabien molt...", referint-se al coneixement dels diferents avions, perquè sentien de lluny la remor especial: "Les rates feien un xiulet -i jo els feia- i els chatos en feien més -i també l'imitava-. Ens donaven confiança, és clar no anaven per nosaltres. Portavem uns fusells que disparaven 5 bales, eren els més ordinaris de tots. Un Mauser, també una metralladora, Hotchkiss de 16mm... els tancs eren tots russos..."

La major part de la vida al front era a les trinxeres: "Les van passar molt 'putes', molta gana i molt fred, i ens jugàvem la vida a cada moment." "...A la meua companyia, tothom mirava a veure si venien i treien el cap...els veies amb una gota de sang, i tot seguit ja queien estesos a terra..." "... La única aigua que teniem per beure era la de les basses on rentàvem la roba. De menjar, no ens en va faltar perquè es repartia el dels morts i desapareguts, entre els que sobreviuen..." La majoria de soldats eren analfabets i qui sabia una mica de lletra escrivia i llegia la correspondència.

El 29 d'agost, l'alcalde Vicenç Martín, d'ERC, va fer entrega de l'Alcaldia a Josep Moreta, del POUM. El nou Consell Municipal, -4 membres del POUM, 3 d'UGT, 1 de CNT i 1 d'UR- va crear molta crispació social perquè, a més de gestionar, va voler aplicar

de manera radical la ideologia que defensava la revolució social. Es va editar una revista, *Avançada*, des d'on es podia seguir l'evolució dels fets i de la ideologia que defensava. Les escoles, fins llavors anomenades Grup Escolar, van passar a dir-se Joaquim Maurin, es van instal·lar altaveus a les principals places i carrers, es va canviar el nom de la Vila per Puig-Alt de Ter, i també d'alguns carrers: C. Sant Pol per C. de la Indústria, Pl. Abadia per Pl. I de Maig, C. Ramon d'Urg per C. Salvador Seguí, C. Jussà per C. Germinal Vidal, C. Sant Isidre per C. 6 d'Octubre.

També es van prendre alguns acords per millorar diversos aspectes de la Vila: pintar parts de l'Escorxador Municipal, iniciar la reconstrucció i reparació del baixador de la font d'en Roca, començar la construcció d'una guarderia infantil, treballs als carrers de la Vila per construir-hi clavegueres i asfaltar-los, creació d'una brigada d'homes per extreure carbó de les Mines de Surroca, tapament de les fornícules on hi ha Sants, regulació dels jocs per part de la Comissió de Cultura, les monges són expulsades de l'hospital...

L'ambient crispant augmentava dia a dia, la por, la pressió de les confiscacions, les ordres des dels altaveus, els assassinats... -tres persones de famílies molt conegudes i tres mossens-, els escorcolls -milicianes del POUM, a l'estació en busca de símbols o objectes religiosos-, l'anticlericalisme -es va salvar el grup escultòric del davallament, la decoració barroca de la cúpula i una part de la capella però es va cremar l'altar major i el Cor del Monestir, que es va traslladar a l'escola per cremar durant l'hivern-, els retaules barrocs de Sant Pol... La Generalitat es va fer càrrec de la situació i a principis de setembre d'aquell mateix 1936 alguns diputats es van desplaçar a la vila

per tal de segellar diverses parts del Monestir. Van amagar el Santíssim Misteri, Santa Maria la Blanca i el sarcòfag del Beat Miró. Arribem al maig de 1937, i les tensions entre els diversos grups polítics antifeixistes van esclatar violentament, sobretot a Barcelona. Això va provocar forts enfrontaments que provoquen la dissolució del POUM i s'inicia un declivi polític i social de la CNT-FAI, entre altres coses.

D'aquests fets se'n va fer ressò la nostra vila. A causa de la persecució i detenció dels membres del POUM molts d'ells van optar per marxar a l'exili. Així doncs, com que fins aquell moment l'ajuntament havia estat representat majoritàriament per membres del POUM, el juny de 1937 es constitueix un nou Consell Municipal amb Ramon Arqués i Lluella d'ERC al capdavant. Comença una "etapa de crisi" pels continus canvis que es van produint. Ramon Arqués i Lluella va ocupar la presidència només uns 6 mesos i va ser substituït per Joan Mayol i Pagès durant tres mesos i tres dies, perquè va ser cridat a files. La presidència va passar altre cop a Ramon Arqués i Lluella, que en total va ocupar el càrrec durant set mesos i vint-i-quatre dies. Al cap de dos mesos Josep Mayà i Coma va ser elegit nou alcalde ja que Arqués es trobava impossibilitat per ocupar el càrrec. L'agost de 1938 Josep Mayà va dimitir i va ocupar el seu lloc Pelai Soler i Serrat "en Pelaio de la pipa" de la CNT fins l'entrada dels Nacionals.

Amb l'arribada de la guerra, la vida al poble va continuar amb molts canvis. El ritme de creixement es va veure estancat. Hi havia tres empreses importants que es van col·lectivitzar. Espona amb mà d'obra principalment femenina i jove, es va mantenir fins el 8 de febrer de 1939, quan les tropes republicanes, en reculada,

dinamitaren la fàbrica i dues terceres parts de la maquinària va quedar destruïda; els danys foren valorats pel propietari en 6.232.009 pessetes. La Llaudet, dedicada a la producció de cotó americà, abans de la guerra declarava una producció de 300.000 kg. i donava feina a 250 obrers. La guerra però, estroncà aquesta evolució. El 8 de febrer de 1939, fou incendiada durant la retirada republicana i els danys foren considerables, el sostre s'esfondrà i algunes màquines quedaren fetes malbé. El valor dels desperfectes fou de 2.612.120 pessetes. Per últim, la colònia de Cal Gat que en total disposava de 200 treballadors. Durant els anys del conflicte l'empresa seguia funcionant i obtenint ingressos; malgrat això, el 1939 les tropes republicanes, durant la retirada, incendiaren la fàbrica. L'atur va ser un dels principals problemes. Des la Generalitat es rebia una subvenció destinada a activar l'obra pública –clavegueram- i a oferir nous llocs de treball.

Diverses propietats van ser col·lectivitzades: incautació del camp de futbol per destinar-lo a finalitats esportives i jocs escolars, l'ocupació de vivendes –la torre d'estiueig de Vicenç Fisses va passar a ser hospital-, incautació del solar del que avui és l'hospital geriàtric per destinar-lo a Guarderia infantil...

A partir de 1938 la situació es va complicar. Faltava de tot i arribaven més refugiats de Madrid, del Nord, del País Basc, d'Astúries, del Sud -Màlaga i Sevilla-, també aragonesos i catalans de Tarragona i de Lleida. Primer eren acollits en domicilis particulars, però a mesura que el nombre de refugiats augmentava, l'Ajuntament va decidir encabir-los en pisos de gent que havia fugit, a la casa de les monges, a Can Vilella, la casa del carrer Nobles Gironella... La fam que va patir la rera guarda és un dels aspectes més destacats

en la memòria col·lectiva de la població de l'època. A excepció d'aquells que vivien en cases de pagès, la resta trobava cada dia més dificultats per aconseguir aliments. El problema de la manca de queviures, s'hi afegia el constant augment del preu dels aliments bàsics. Tot i el control i ordres municipals, va funcionar el mercat negre, l'especulació o l'acaparament –multes per aigualir la llet, certificat veterinari per animal mort...-. Pagaven en moneda pròpia des del març de 1937. Se'n va posar més en circulació fins que va fer la liquidació definitiva i se'n va donar compte a la sessió celebrada el 4 de novembre de 1938.

L'escola va intentar funcionar amb normalitat. Hi havia molt absentisme i més quan van començar els bombardeigs. Se seguia el decret del CENU (escola única, gratuïta, laica, catalana i en règim de coeducació). Hi havia l'escola de les germanes Carmelites, l'escola parroquial –confiscades- i l'escola Joaquim Maurin. Molts nens es quedaren sense plaça i el CENU encarregà la construcció d'un edifici -avui residència geriàtrica- per impartir la docència.

Es va suspendre la Festa Major, amb tots els seus actes, els cinemes -Teatre Santjoani i la Constància Santjoanina- sempre i quan no es projectin "pel tícules d'un caire netament social"... el ball - Bellapart i Casino Abadessenc... el futbol – fins que el març de 1937, la Joventut Comunista Ibèrica (J.C.I.) presenta al Consell Municipal un comunicat en el qual exposava els seus desigs de constituir la Unió Esportiva Obrera. Quinze dies després disputen un partit homenatge a tots els soldats de la vila...

Perduda la Batalla de l'Ebre -de finals del 1938 fins el febrer de 1939- la situació es va complicar: molts refugiats, exèrcit en reculada i hi faltava de tot. "Vaig tardar vora set dies per arribar. Com que no tenia diners, ni jo ni els companys,

vam anar fins a Vic enfilats sobre els vagons d'un tren. A Vic vam pujar al cotxe d'en Calasans... De la meua lleva, 42 que vam marxar, només en vam tornar 27 de vius.

Passaven molts bombarders, ens quedàvem encantats mirant els avions... Quan s'acostaven sonava la sirena de ca l'Espona i tothom corria a amagar-se on podia. Refugis improvisats, soterranis d'alguns veïns, a l'escala de casa o a les cases de pagès... fins un dia, encara treballàvem al camp, va passar un avió que volava molt baix, li deien "la pava" i poc més tard, van sortir 6 avions, 3 van seguir cap a la colònia Llaudet i 3 van girar cap a les Llances. Deixaven anar 1 bomba cada 25 o 30 metres i sempre una per dalt i una altre per baix la carretera, mai al mig. Una, va caure a l'hort de les Llances. No en van tirar cap al poble...era entre les 2 i 3 de la tarda...estava fent el cafè a can Faluga, per això ho sé... Va morir un home, ja gran, a la pujada del camí de les Llances, prop de la font del cucut i dues nenes prop de can Repunxó. Els treballadors de la brigada municipal van apuntalar alguns forats per fer-los servir de refugi...al túnel de Can Benet, dessota de les cinc fonts, el forat de davant de Can Xiqués, al costat de Can Víctor o el forat de Can Creuet...prop l' ermita de la Mare de Deu del Prat, al túnel del Rec de les Mentides...a les escales del molí petit dessota la plaça de l'abadia, dessota el Palmàs, prop del pont de la via del tren, sota l'escola de les monges o sota al Palau de l'Abadia... Aquells dies corre la veu que els Nacionals entraran per Olot...segurament pel camí de les Llances...hauran de creuar l'Arçamala perquè les obres del pont de la Plana tot just havien començat...

estem entre el 8 i 9 de febrer de 1939... Els soldats republicans, veient que la guerra estava perduda, intenten destruir tot el que poden per tal de no deixar-ho en mans dels Nacionals, el pont

vell i l'arcada central del pont nou, l'estació del ferrocarril, part de les fàbriques, una gran quantitat de material de guerra. ...l'impacte d'una bomba va caure prop de la plaça Clavé i va plegar la barana del balcó del 3r. Pis del nº 2 del carrer Masdeu.....fins a l'entrada dels nacionals. Aquella nit de febrer veïen les fogueres de totes les columnes, principalment de l'exèrcit nacional que havia parat a l'Òliba a fer nit, la majoria moros. Feia dies que passaven columnes de l'exèrcit roig, molts, a cents... Cares de cansats amb una manta a l'esquena. Algunes venien d'Olot, pel camí de la carena, de la font de l'Orri, i altres de Ripoll pel camí de Vallfogona fins a trobar-se a la cruïlla de sobre l'Esquirollet i seguien el camí cap a les Llances, on molts van fer nit. Els que van arribar en tren, abans de dinamitar-lo, van seguir el camí ral, cap a la Batllia i amunt. No podien arribar al poble perquè els ponts estaven dinamitats.

A la matinada, els nacionals van començar a baixar. Sentíem trets que venien de les Llances, eren soldats rojos que havien fet nit al pla de les tres Creus, sobre la casa i reculaven, alguns van morir i van quedar dies al camp -. Els nacionals deuen arribar al poble cap a les 9 del matí, carregats de banderes...la gent sortia a compta gotes... desorientats...molts havien fugit...

El 12 de febrer de 1939 a la Vila, que es trobava ja en zona nacional, es va celebrar l'acte de constitució d'un nou ajuntament amb el primer alcalde franquista, Francisco Aran Garriga. Dels 3986 habitants que tenia Sant Joan quan va començar la guerra, en van quedar 3601.

Entrevistes Guerra Civil "Una població en temps de guerra": Cecília Bobader, Maria Boixader, Ramon Guillaumet, Matilde Cordonet, Tonet Vilarrassa, Ramon Bertran, Adelina Fageda Sánchez, Mossèn Josep Esteve, Ton Masdeu, Maria Bartrina, Francesc Tor Arderiu, Neus Moreta i Francesc Guillaumes.

Mestresses del Casal

En aquest número de la revista us presentem una recepta elaborada per les *Mestresses del Casal*, un grup de dones – no necessàriament membres del Casal de Jubilats – que ara fa 6 anys van organitzar un dinar degustació. Davant l'èxit assolit, el dinar s'ha anat repetint i ara fa dos anys que es complementa amb unes xerrades gastronòmiques que es celebren cada 15 dies. Les receptes exposades en aquestes xerrades han estat recollides en unes capses que n'agrupen unes 50.

A continuació, us exposem una recepta elaborada per una de les mestresses, la Marina Gombau.

Ous farcits amb paté d'anxoves

Ingredients per a quatre persones:

- 4 ous
- 1 llauna de paté d'anxoves
- Pa ratllat
- Julivert

Elaboració:

Bulliu els ous amb sal i unes gotes de vinagre, 10 minuts.

Talleu-los pel mig i de llarg, traieu els rovells i guardeu-ne un per ratllar.

Barregeu els rovells, el paté i una mica de pa ratllat, i amb aquesta barreja ompliu els ous (mitges clares dures).

Ratlleu el rovell guardat per sobre els ous farcits i tireu-hi també una mica de julivert picat.

movem l'aire per tu,
seguim aquí amb tu

Casals

WE CONTROL AIR

CASALS VENTILACIÓN IND, S.L.

Ctra. Camprodon, s/n - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 150 - e-mail: ventilacion@casals.tv - internet: www.casals.tv

Tripas de colágeno
Collagen casing

www.fibran.net

FIBRAN, S.A.

Pol. Ind. Cal Gat, P.29 - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 025 - Fax (+34) 972 721 021
e-mail: fibran@fibran.net - internet: www.fibran.net